

УДК

Л. Л. ЛЕВЧЕНКО*

**АРХІВНИЙ РУХ ІСТОРИЧНИХ ТОВАРИСТВ,
УТВОРЕННЯ І РОЗВИТОК АРХІВНИХ УСТАНОВ
У ПІВДЕННО-АТЛАНТИЧНИХ ШТАТАХ США**

**(Делавер, Меріленд, Південна Кароліна, Північна Кароліна,
Джорджія, Вірджинія, Західна Вірджинія, Флорида)**

Висвітлено історію архівів восьми південно-атлантичних штатів США: Делавер, Меріленд, Південна Кароліна, Північна Кароліна, Джорджія, Вірджинія, Західна Вірджинія, Флорида, у тому числі архівний рух історичних товариств за збереження документального історичного надбання, заснування архівних установ та їх розвиток від колоніальних часів до сьогодення. Особливу увагу приділено внеску регіональних архівістів у розвиток архівної справи у штатах та країні в цілому.

Ключові слова: історичні товариства Сполучених Штатів; історія архівів штатів США; архів штату Делавер; архів штату Меріленд; архів штату Південна Кароліна; архів штату Північна Кароліна; архів штату Джорджія; архів штату Вірджинія; архів штату Західна Вірджинія; архів штату Флорида.

Історія архівів штатів США до цього часу залишається невисвітленою темою. За радянських часів ця тема була порушена у працях відомої радянської вченої, фундатора курсу “Архівна справа за кордоном” у Московському державному історико-архівному інституті, Ніни Валер’янівни Бржостовської¹. Вчена вказувала, що документи архівів штатів є багатющим джерелом для дослідження історії США. Усі інші праці радянських та сучасних авторів висвітлювали різні аспекти забезпечення збереженості, організації доступу, управління документацією та комплектування архівів, архівного законодавства, створення президентських бібліотек і функціонування центрів документації тощо, проте у жодній з них навіть побіжно не вивчалась історія архівів штатів. Однак, ця тема ніколи не втрачала своєї актуальності, по-перше, з точки зору архівної історії взагалі, по-друге, будь-який архівіст, а тим

* *Левченко Лариса Леонідівна* – кандидат історичних наук, директор Державного архіву Миколаївської області.

більше архівіст регіонального архіву зацікавлений розширити свій кругозір, ознайомившись із досвідом своїх колег із зарубіжних країн. Стан опрацювання даної теми у США висвітлено автором у статті “Американські архівісти про американські архіви”².

Стаття, яку автор пропонує читачу, є частиною дослідження теми “Розвиток архівної справи у Сполучених Штатах Америки у 1776–2009 рр.”. У своєму дослідженні автор охопив у просторовому вимірі усі 50 архівів американських штатів, у часовому – період від колоніальних часів до сьогодення. 50 штатів розподілено автором за сучасним регіональним поділом США, який в цілому збігається із так званими “фронтір-зонами” і регіонами поступової експансії США та освоєння північноамериканського континенту. Одним із цих регіонів є Південно-атлантичний регіон, який включає 8 штатів: Делавер, Меріленд, Південна Кароліна, Північна Кароліна, Джорджія, Вірджинія, Західна Вірджинія, Флорида*. Пересічному громадянину Південь США добре

* Вірджинія була першою колонією Великобританії, заснованою на північноамериканському континенті (1587 р.). З Делаверу і Вірджинії переселенці через Блакитний хребет гір Аппалачі просувалися далі на Південь. Вони засновували у цих місцевостях плантаційне господарство для вирощування бавовни, тютюну, рису, арахісу, цукрового очерету, цитрусових. На плантаціях використовувалась праця завезених на континент чорних рабів. Сім колоній даного регіону брали участь у Американській революції (1775–1783 рр.) і стали засновниками держави Сполучені Штати Америки. Колонії-засновники США набули статусу штатів у такому порядку: Делавер – 7 грудня 1787 року, Джорджія – 2 січня 1788 року, Массачусетс – 6 лютого 1788 року, Меріленд – 28 квітня 1788 року, Південна Кароліна – 23 травня 1788 року, Вірджинія – 25 червня 1788 року (Західна Вірджинія входила до складу колонії Вірджинія на час утворення США), Північна Кароліна – 21 листопада 1789 року. 1776 року громадяни Західної Вірджинії порушили перед Конгресом питання про створення власного штату. У жовтні 1862 року на референдумі західні вірджинці проголосували за відділення від Вірджинії. 35-й за порядком штат Західна Вірджинія створено 20 червня 1863 року. З 1513 року територія Флориди була іспанським володінням. За Паризьким мирним договором (1763, між Великобританією і Португалією та Францією і Іспанією) Флорида перейшла до Великобританії. За угодою від 2–3 вересня 1782 року, підписаною у ході Американської революції (1775–1783, війна за незалежність) Великобританія віддала Флориду Іспанії. 22 лютого 1819 року Іспанія продала Флориду США. З 3 березня 1845 року Флорида стала 27-м штатом США. Територія Західної Флориди була приєднана у 1810–1813 рр. 1861 року Південна Кароліна, Північна Кароліна, Джорджія, Вірджинія (Західна Вірджинія) і Флорида вийшли зі складу Союзу і разом з іншими рабовласницькими штатами утворили Конфедерацію. Меріленд і Делавер, хоча й були рабовласницькими штатами, до Конфедерації не приєднались. Після кровопролитної Громадянської війни (1861–1865 рр.) конфедеративні штати повторно інтегровані до складу Союзу у процесі Реконструкції Півдня (1865–1877). Політика реконструкції передбачала відміну рабства, надання чорношкірому населенню прав на землю, освіту, право участі у виборах та бути обраними до представницьких органів.

відомий за романом Маргарет Мітчелл “Віднесені вітром”. Письменниця літературними засобами висвітлила довоєнне життя у маєтку на плантації з його особливим побутом, традиціями, культурою, обумовленими плантаційним господарством і використанням рабської праці, події Громадянської війни (1861–1865 рр.) у Джорджії, післявоєнну депресію і Реконструкцію Півдня (1865–1877 рр.).

Громадянська війна, безумовно, була певним каталізатором для розвитку південних архівів. Південь США до війни вважався дещо обмеженим у культурному плані, замкнутим, провінційним і інтелектуально нерозвиненим. Однак швидше за все такий погляд на Південь виник через зневажливе ставлення до південців більш прогресивно розвинених сіверян. Період після Громадянської війни в історії Півдня США у сучасній науці визначається як “південний ренесанс”. Сучасні дослідники історії, культури і літератури обґрунтовано доводять, що “південний ренесанс” був відродженням особливих культурних традицій і духовності, закладених попереднім розвитком південних територій. Дослідниця І. В. Морозова зазначала, що ренесанс може відбуватися лише тоді, коли є що відроджувати³. Південь увесь час намагався довести свою спроможність і навіть першість перед Північчю, хоча й не без внутрішньої боротьби. Це відчувається й в архівній галузі – у прагненні архівістів Півдня побудувати кращі архівні установи у країні. Українським архівістам Південно-атлантичний регіон буде цікавий через багату історію архівів, когорту регіональних архівістів, які зробили важливий внесок у розвиток архівної справи в США. Серед них – відомі американські вчені, автори численних наукових праць у галузі історії та архівістики, президенти Товариства американських архівістів, керівники Національного архіву США, всесвітньо відомі винахідники. Знаний у США сучасний вчений Р. Дж. Кокс зазначив, що історичні товариства Старого Півдня “служили як замітники урядових архівів штатів”⁴. Отже, дана стаття має на меті висвітлення історії архівного руху за збереження історичного документального надбання, історії створення і розвитку архівних установ Південно-атлантичного регіону США.

Рання історія архівів Меріленду тісно пов’язана із діяльністю органів влади провінції. 1666 року у столиці провінції Меріленд м. Санкт-Меріс (St. Marys) збудували офіс для Секретаря провінції, на якого покладалась відповідальність за зберігання офіційних документів, але влаштоване сховище не могло захистити документи навіть від дощу. 1692 року Генеральна Асамблея Меріленду прийняла перший закон про архіви, який вимагав споруджувати спеціальні сховища для зберігання

Повоєнний період історії Півдня характеризується значним зниженням темпів економічного розвитку, соціальною дезінтеграцією суспільства. Фактично відновити свій потенціал Південь зміг тільки у другій половині ХХ ст.

документів, краще записувати тексти законів, укладати до них індекси. Документи урядових установ оголошувались публічними, функція їх зберігання закріплювалась за секретарем провінції. 1694 року провінційні органи влади були переміщені до нової столиці – м. Енн Ерандел Таун (Anne Arundel Town, згодом перейменоване на Аннаполіс (Annapolis)). Хоча для перевезення документи вклали в опломбовані коробки, а під час транспортування поряд з ними чергував спеціальний клерк, значна кількість паперів була викрадена. Після доставки у нову столицю документи були розміщені у будинку суду в непридатних для їх зберігання умовах. Нове приміщення Управління провінції будувалось надто довго, 1697 року губернатор Ніколсон Френсіс (Nicholson Francis, губернатор 1655–1728) погрожував арештом керівникам будівництва. 1699 року у недобудованій споруді спалахнув дах, але уряд не вжив жодних заходів пожежної безпеки на майбутнє. 1704 року будинок Управління згорів, у пожежі загинула значна кількість офіційних документів провінції і округів. Губернатор Джон Харт (John Hart, ?–?, королівський губернатор у 1714–1715 рр., губернатор Меріленду часів землевласників – 1715–1720 рр.) вже у перший рік каденції ініціював видання нового закону про зберігання документів. Офіційні посадові особи і клерки, займаючи посаду, повинні були вносити 1 тис. фунтів застави, яка гарантувала їх відповідальне ставлення до документів. У разі порушення закону ця сума конфіскувалась як штраф. 1720 року пожежа у будинку суду округу Кент знищила і пошкодила значну кількість судових справ, на їх ремонт і відновлення наступного року уряд провінції вимушений був виділити асигнування. 1717 року клерку Евану Джонсу (Evan Jones, ?–?) були доручені облік і описування публічних документів, але цю роботу він виконував неретельно, за що отримав догану. Губернатор Бенедікт Леонард Калверт (Benedict Leonard Calvert, 1700–1732, губернатор у 1727–1731 рр.), який закінчив коледж і цікавився історією, 1729 року вказав Генеральній Асамблеї, що історія, написана на підставі документів, виглядає правдивіше, ніж традиції і легенди. Нижня палата Генеральної Асамблеї, вбачаючи у заяві губернатора привід для отримання контролю над архівами, утворила комітет для інспекції стану зберігання документів. За розпорядженням Б.Л. Калверта, який крім історичних досліджень, прагнув зберегти документи для підтвердження прав власної родини, у Меріленді побудували перший архів (1729 р.) з усіма можливими на той момент протипожежними засобами: із цегли, з шиферним дахом, залізними ґратами на вікнах, боксами для зберігання документів, читальною залюю. Уведення до експлуатації архівного будинку у Меріленді було найвищим досягненням колоніального періоду у напрямі забезпечення збереженості документів⁵.

1742 року з метою посилення відповідальності чиновників за документи сума штрафу була збільшена до 3 тис. фунтів. Перші про-

блеми доступу до архівів також виникли у колоніальний період. Вони мали політичний підтекст і були пов'язані із конфліктом між верхньою і нижньою палатами Генеральної Асамблеї провінції, що виник через зникнення декількох журналів Асамблеї. Делегати нижньої палати 1739 року призначили спеціальний комітет для встановлення їх місцезнаходження та для копіювання усіх інших публічних документів. Секретар комітету з інспекції архівних документів нижньої палати Генеральної Асамблеї провінції Меріленд Стівен Бордлі (Stephen Bordley, 1710–1764), не знайшовши жодного співробітника в офісі секретаря, пішов додому до клерка суду Уільяма Чайзеліна (William Chiselin, ?–?) по ключі від архіву, але той йому відмовив. На офіційний запит членів нижньої палати, депутати верхньої палати відповіли, що доступ на інспектування документів не надано через несплату рахунку (fee – фіксований внесок) за користування та копіювання документів. Розлючені депутати нижньої палати зробили заяву про порушення прав громадян провінції на доступ до публічних документів, а у зв'язку з цим й порушення їх прав власності. Іноді навпаки палати об'єднувались у своєму бажанні зберегти документи та забезпечити доступ до них: депутати верхньої палати прагнули підтвердження їх прав розпоряджатися доходами провінції, а нижньої – здобувати докази неправомірних дій уряду. У другій половині XVIII ст. знов виникла потреба в удосконаленні архівного законодавства провінції, оскільки практика свідчила про недостатність зробленого: у земельному офісі сертифікати були звалені до скрині у безладі і вимагали ремонту, облікові книги велись неграмотно і не штампувались. У листі від 26 травня 1760 року 22-й губернатор Меріленду Гораціо Шарп (Horatio Sharpe, 1718–1790 pp., губернатор у 1753–1768 pp.) написав секретарю Сеціліусу Калверту (Cecilius Calvert, 1702–1765 pp., головний секретар провінції у 1729–1965 pp.) про те, що не зважаючи на всі зусилля по захисту документів, більшість матеріалів, датованих періодом до 1703 р., збереглася дуже погано, деякі знищені вогнем, інші пошкоджені, тому написати історію Меріленду на підставі лише наявних у провінції матеріалів не має можливості⁶. Дослідник історії архівів Меріленду Р.Кокс вважав, що причинами недбалого зберігання документів була політична ситуація у провінції – постійна боротьба двох партій великих і дрібних землевласників. До його висновку додамо ще й відсутність знань у чиновників у галузі ведення діловодства й архівної справи. Р.Кокс вважав, що аналогічною ситуація була й в інших американських колоніях⁷.

У період війни за незалежність (1775–1783 pp.) перед загрозою британського вторгнення колонії були вимушені рятувати свої документи від англійців. Рада Безпеки Меріленда 1776 р. організувала евакуацію документів до Офісу інтенданта у Верхньому Мальборо (округ Принц Джордж), 1777 р. туди ж були відправлені документи земельно-

го офісу, секретаря і суду провінції. У березні 1778 р., після уникнення нападу Британського флоту документи повернули до Аннаполіса, але згодом під час висадки біля Норфолка тритисячного корпусу генерала Александра Леслі (Alexander Leslie, 1731–1794 pp.), документи знов довелося евакуювати. Меріленд постраждав від експедиції Британського флоту частково: британська армія захопила і вивезла до Нью-Йорка лише документи округу Сессіл. За вилучення документів з американських колоній відповідав губернатор Британської Північної Америки Гай Карлтон (Guy Carleton, 1724–1808). Британців в основному цікавили документи про права власності на земельні володіння, оскільки без них неможливо було визначитись із кордонами земель “лоялістів” і “патріотів”. Частково документи були повернуті британцями після підписання Паризького договору (1783 р.), частково – опинились у британських архівах або були втрачені⁸.

28 квітня 1788 р. була прийнята Конституція штату Меріленд, у якій йшлося про забезпечення збереженості життєво важливих документів. Протягом усієї історії Меріленду вони відкладались у відділі життєво важливих документів Департаменту здоров'я і психічної гігієни (Division of Vital Records of the Department of Health and Mental Hygiene)⁹.

Історичне товариство Меріленду було утворене у січні 1844 р. у Балтіморі. Воно стало правонаступником Товариства дослідження колоніального періоду “Maryland Colonization Society” (1835 р.), президентом якого був Бенджамін Генрі Боневал Латроб (Benjamin Henry Boneval Latrobe, 1764–1820 pp.)¹⁰. За рік кількість членів Товариства збільшилась до 150 осіб. Першим президентом Товариства був сенатор штату Джон Спір Сміт (John Spear Smith, 1787–1866, президент у 1844–1866 pp.). На час публікації першого каталогу (1854 р.) колекція Історичного товариства Меріленду налічувала 409 груп історичних документів колоніального та революційного періодів¹¹. Статут та Регламент Товариства були укладені юристом, письменником і політиком Джоном Пендлетоном Кеннеді (John Pendleton Kennedy, 1795–1870 pp.), юристом Бранцом Майером (Brantz Mayer, 1809–1879 pp.) та вчителем і членом міської ради Себастьяном Ф. Стрітером (Sebastian F. Streeter, 1810–1864 pp.). Вони визначили мету Товариства як “збирання, зберігання і розповсюдження інформації, що стосується цивільної, природничої і літературної історії штату Меріленд, американської історії і біографістики взагалі”¹². З моменту утворення організації її члени долучились до руху за заснування Атенауму у Балтіморі, його було відкрито 23 жовтня 1848 р., у будинку Атенауму й розміщувалося Історичне товариство у 1848–1919 pp.¹³.

Історичне товариство Меріленду функціонувало як офіційна архівна установа штату з 1850 р. до 1934 р., тобто до створення Зали

документів “Hall of Records”. Його президентами у цей період були: Бранц Мейєр (Brantz Mayer, 1809–1879, президент у 1867–1871 рр.), Дж. Х. Б. Латроб (John H.B. Latrobe, 1803–1891, президент у 1871–1891 рр.), Тікл Северн Уолліс (Teackle Severn Wallis, 1816–1894, президент у 1892–1894 р.), Джон Г. Морріс (John G. Morris, 1803–1895, президент у 1895–1896 рр.), Альберт Рітчі (Albert Ritchie, 1834–1903, президент у 1896–1903 рр.), Мендес Кохен (Mendes Cohen, 1831–1915, президент у 1903–1913), Едвін Уорфілд (Edwin Warfield, 1848–1920, президент у 1913–1921 рр.), Уільям Холл Харріс (William Hall Harris, 1852–1938, президент у 1921–1935 рр.)¹⁴.

До 1854 р. штат передав на зберігання до Товариства документи колоніального періоду. Того ж року Товариство порушило перед законодавчими зборами питання про виявлення документів з історії Меріленду в архівах Великобританії та Італії. Цю роботу виконували єпископальний священик Ітан Аллен (Ethan Allen, ?–?) та юрист, інженер і геолог, викладач університетів Пенсильванії і Меріленду, член Американського філософського товариства, Географічного і статистичного товариства, Історичних товариств Пенсильванії і Меріленду Джон Генрі Александер (John Henry Alexander, 1812–1867). Упродовж 1859–1861 рр. ними були підготовлені Календар документів з історії Меріленду в архівах Європи і чотири звіти¹⁵. 1856 року Бібліотечна компанія Меріленду закрилась і уся колекція книг надійшла на зберігання до Історичного товариства, Товариство також опікувалось Галереєю творів образотворчого мистецтва. Після закінчення Громадянської війни (1861–1865 рр.) Товариство спрямувало свою діяльність на розвиток освітніх програм. Колекції Товариства були відкриті для дослідження студентам і викладачам Університету Джона Хопкінса. 1880 року Товариство організувало і провело заходи з відзначення 150-ї річниці заснування Балтимору (1730 р.).

1882 р. був виданий Закон про зберігання, систематизацію і публікацію документів з історії Меріленду “An Act to provide for the Preservation, arrangement, publication, and sale of Ancient Documents pertaining to Maryland”, яким започатковано програму видання серії збірок документів, утворених до 1783 року “Archives of Maryland” (протягом 1883–1972 рр. вийшло 64 томи). 1885 року Товариством утворено Комітет архіву штату, члени якого розпочали копіювання історичних документів уряду штату, церковних книг, матеріалів біографічного характеру. З ініціативи бібліотекаря Джон У. М. Лі (John W. M. Lee), який енергійно працював над поповненням колекції Товариства книгами і документами, 1888 року створено фонд для придбання у Великобританії 1300 документів, що раніше належали Лордам Балтимору. Лі особисто їздив до Лондона купувати документи і привіз їх до Балтимору у залізному ящику¹⁶.

1906 року Товариство започаткувало журнал “Maryland Historical Magazine”. Першим редактором журналу став Уільям Хенд Брауні (William Hand Browne, 1828–1912), який на час започаткування журналу вже підготував до видання 20 томів “Archives of Maryland”. Браун виявився перевантаженим роботою над двома виданнями, тому на посаду редактора був призначений Льюїс Х. Ділман (Louis H. Dielman, редактор журналу протягом 1910–1937 рр.). Ділман опублікував у журналі значну кількість історичних джерел, у тому числі генеалогічного характеру, та праці, що висвітлювали ключові історичні події у Меріленді. Протягом періоду, в який редактором був Джеймс У. Фостер (James W. Foster, редактор у 1939–1950 рр.), журнал висвітлював історію будинків Меріленду і усього, що пов’язано із людьми, які в них мешкали. Журнал забезпечував зв’язок між генеалогією, фамільною історією і загальною історичною наукою та підносив авторитет Історичного товариства серед громади Меріленду¹⁷.

1902 року для створення каталогу колекції були найняті сестри Керолайн та Елізабет Девідсон (Caroline Davidson, Elizabeth Davidson), які опікувались каталогізацією книг і документів до 1943 р. Законодавчі збори штату 1920 р. створили Комітет трьох (у тому числі до нього увійшов колишній губернатор і президент Історичного товариства Е. Уорфілд) для співробітництва з федеральною Комісією із збирання документів часів Першої світової війни. Члени Історичного товариства збирали документи, фотографії, листи, плакати та інші свідчення воєнного часу. Цю роботу очолював відомий у США історик, юрист і банкір Джордж Лавік Пірс Редкліфф (George Lovic Pierce Radcliffe, 1919–2009)¹⁸. 1933–1934 рр. Редкліфф очолював проект Адміністрації громадських робіт з укладання описів архівних документів у штатах Меріленд, Делавер, Вірджинія і Західна Вірджинія, Північна Кароліна, Теннессі, Кентуккі та у окрузі Колумбія.

1928 року розпочалася підготовка до відзначення 300-річчя від заснування колонії Меріленд, у ході якої було запропоновано створити меморіальну залу документів “Memorial Hall of Records” (Меморіальна зала документів). 1931 року Генеральна асамблея виділила кошти для спорудження будинку, у якому 1935 року був розміщений “Hall of Records”. Разом із ним була створена Комісія для управління архівною справою у штаті Меріленд. Першими директорами “Hall of Records” були призначені Джеймс Александер Робертсон (James Alexander Robertson, 1873–1939) та Морріс Леон Редофф (Morris Leon Radoff, 1905–1978). Робертсон відомий у США історик і бібліограф у 1909–1917 рр. від імені Карнегі-інституту здійснював історичні дослідження на Філіппінах і врешті-решт очолив там Національну бібліотеку країни, а в Університеті Філіппін він заснував наукову бібліотеку. Повернувшись до США, Робертсон став редактором журналу з історії Латинської Америки і Іс-

панії “Hispanic American Historical Review”, викладав в Університеті у Флориді. 1935 року він очолив “Hall of Records” у Меріленді, у 1938–1939 рр. Робертсона було обрано 3-м віце-президентом Товариства американських архівістів¹⁹. М. Л. Редофф є відомим у США архівістом: у 1945–1946 рр. він був 10-м віце-президентом, а у 1954–1955 рр. – 10-м Президентом Товариства американських архівістів. Редофф очолював Архів Меріленду у 1939–1978 рр.²⁰

1970 року “Hall of Records” увійшов до складу Департаменту служб загального призначення, 1984 року його перейменовано на Архів штату Меріленд і підпорядковано Офісу губернатора штату. Архів штату Меріленд на теперішній час зберігає документи від дати заснування колонії Меріленд у 1634 року і служить офіційним депозитарієм для документів сучасних урядових установ штату²¹.

Архіви Делаверу були розпорощеними по різних країнах і сусідніх колоніях. 1638 року шведи заснували на землях Делаверу першу колонію. Потім ця територія увійшла до англійських колоній Пенсильванія і Меріленд. Патент на землі Меріленду отримав Джордж Калверт (1629 р.), 1-й лорд Балтимору, та його нащадки; права на землі Пенсильванії та Делаверу у 1681–1682 рр. – Уільям Пенн. Делавер опинився у центрі конфлікту з поділу кордонів, який тривав ще понад 100 років після входження штату до складу США. Тому історично так склалось, що у самому Делавері утворилось не так багато документів, а все, що стосується його історії, опинилось в архівах Швеції, Англії, Пенсильванії (Харрісбург), Меріленду (Аннаполіс) і Нью-Йорку (Олбані). Архіви Делаверу зберігались у будинку Адміністрації у м. Довер, але, як писав професор Принстонського університету Е. Доусон, це були розрізнені документи, що не мали цінності. У кращому стані перебували документи окружних адміністрацій Кенту, Ньюкаслу, Сасексу. Законодавчі акти 1861, 1863 і 1881 рр. встановлювали правила зберігання статистичних документів. Акт 1861 року вимагав ретельного збереження книг про народження, смерть і шлюб громадян. Акт 1867 року уводив правила

Морріс Леон Редофф,
Директор “Hall of Records” у Меріленді,
10-й віце-президент, 10-й Президент
(1954-1955 рр.) Товариства
американських архівістів
(The Baltimore Sun. BNF-472-BS
Dr. Morris L. Radoff, state archivist)

реєстрації фінансових рахунків. Акт 1877 року опікувався документами сирітського суду, у акті 1897 року йшлося про зберігання документів на спадщину. В округах сформувалась система, за якої документи відкладались у п'яти різних установах. У офісах реєстрації справ зберігались документи про землю, корпоративні компанії, контракти про службу чиновників, документи про народження, шлюби і смерть, матеріали поліції. В офісах реєстрації спадщини (Office of Register of Wills) зберігались заповіти та інші документи, що супроводжували уведення спадкоємця до володіння майном. Офіси клерків сирітських і совісних судів (The office of the clerk of the orphans' court and the register in chancery) акумулювали опікунські та сирітські справи, спадкоємні документи. У кожному окрузі розміщувався офіс клерка Верховного суду штату, у якому відкладались рішення судів та документи про їх виконання. Клерк мирового суду зберігав протоколи судових засідань стосовно шлюбних тяжб, сплати податків, оцінки майна, документи про здійснення нагляду за об'єктами спільного користування та про вибори засідателів суду. 1893 року до Кодексу штату були внесені положення, які вимагали формувати документи у книги обсягом не більше 300 сторінок і лишати вільною полосу в 1 дюйм, передбачалися покарання за порушення цього закону²².

1817 року губернатор Джон Кларк (John Clark, 1761–1821, губернатор 1817–1820) пропонував створити архів штату і збудувати для нього дім, але Генеральна Асамблея не звернула увагу на його пропозицію та ігнорувала подальші клопотання з цього приводу. Національне товариство колоніальних дам (The National Society of The Colonial Dames XVII Century of America, NSCDA), засноване лідерками жіночого руху 1891 року з метою зберігання і реставрації документальної історичної спадщини колоніального періоду, порушило перед Генеральною Асамблеєю Делаверу питання про створення Відділу публічних документів. Під впливом руху жінок-істориків законодавці штату у березні 1905 року прийняли “An Act for the better preservation of Certain Public Records” (Закон про краще зберігання публічних документів). Цим актом був заснований сучасний Публічний архів штату Делавер²³. Члени жіночого товариства енергійно виявляли і упорядковували документи судів штату, особливу вагу приділяли автографам, старим оглядам, документам про передачу майнових прав від індіанців шведським і голландським колоністам. Вони узагальнили відомості, що містились у документах про спадщину і опублікували “Abstract of the Wills of New Castle County” (Анотація заповітів округу Ньюкасл). 5 лютого 1909 року Товариство презентувало на сесії Генеральної Асамблеї “the Royal Patent of Charles II to James, Duke of York, for the lands comprising the domains of the State of Delaware” (Королівський патент Чарльза II Джеймсу, графу Йорка, на землі, що включають помістя Делаверу)²⁴.

Активними діячками жіночого руху тих часів у Делавері були: 1-й президент Товариства (1892–1897) і авторка п'ятитомника “Genealogical notebooks, 1850–1887” Емілі Генрі Дж. Беннінг, уроджена Ешенбург (Emily Henry G. Banning, уроджена Eschenburg); 2-й президент (1897–1898) Сьюзан Спотсвуд (Susan Spotswood); 3-й президент і авторка “History of the National Society of the Colonial Dames of America in the State of Delaware” (Історія Національного товариства колоніальні дами Америки в штаті Делавер, 1935 р.) Анна Рід Родні Дженвер (Anne Read Rodney Janvier); 4-й президент (1898–1903) місіс Чарльз У. МакІлвейн (Charles E. McIlvaine), 5-й президент (1903–1913); Абігейл Морган Чарльз Р. Міллер, уроджена Вуднатт (Abigail Morgan Charles R. Miller (Woodnutt)); 6-й президент (обрана 1913 р.) Еліза Престон Лі, уроджена Ноден Корбі (Eliza Preston Lea, уроджена Naudain Corbit), а також представниці відомих у Делавері родин Дю Понтів, Родні, Лі та інші²⁵. Жінки, використавши своє становище у суспільстві як дружин губернаторів, політиків і банкірів, змогли вплинути на законодавців, від яких залежала доля архівів. 1913 року жіноче товариство домоглося спорудження будинку для архіву “Hall of Records”. Цього ж року на посаду архівіста з неповним робочим днем призначено Уолтера Дж. Тетнелла (Walter G. Tatnall).

1 грудня 1930 року у Публічному архіві Делаверу почав працювати один із найвідоміших архівістів США, 18-й Президент Товариства американських президентів (1962–1963 рр.) Леон де Валінгер (Leon deValinger, 1905–2000).

Леон де Валінгер народився у Міддлтоні 25 червня 1905 р. у родині Леона і Мейбл Л. (Мортон) де Валінгерів. Закінчив державну школу в Уілмінгтоні, а потім Університет штату Делавер, в якому він вивчав історію і політичні науки. Він хотів стати викладачем, але знайти роботу у часи Великої депресії (1930-ті рр.) було складно, тому де Валінгер став помічником дорожнього інженера у Ньюарку. Одного разу йому зателефонував Генрі Клей Рід, який був другом де Валінгера ще по Університету, і на той момент вже навчався в аспірантурі Принстона. Рід запросив деВалінгера на обід і під час спільної бесіди запитав, чи був той колись в архіві, бо архівіст штату шукає помічника. Невдовзі де Валінгер зустрівся з архівістом Генрі Клеєм Конрадом і вони швидко знайшли спільну мову. Так де Валінгер став помічником архівіста з неповним робочим днем. Через деякий час Конрад захворів і помер. Де Валінгер як не умовляв призначити його на посаду Архівіста, але 25-річний вік спрацював проти нього. Він знов став помічником, але вже працював повний робочий день²⁶.

Після призначення на посаду Архівіста штату де Валінгер керував архівом Делаверу понад 41 рік. Він впроваджував у роботу архіву усї найсучасніші для його часу технології: мікрофільмування розпочалося в архіві 1938 р., ламінування ламінатором “Bagrow” 1940 р. 1 трав-

ня 1939 р. архів переїхав до нового будинку, а у вересні 1970 р. було відкрито Центр документації штату Делавер²⁷. Де Валінгер був автором численних праць, серед яких: “George Washington and Delaware” (Джордж Вашингтон і Делавер, 1932), “Catalogue of Delaware Portraits” (Каталог портретів Делаверу, 1941), “Delaware Records for Genealogical Research” (Документи Делаверу як джерела для генеалогічних досліджень, 1947) та інші.

Історичне товариство Вірджинії було утворене у грудні 1831 р. групою колишніх конгресменів від штату, членів Генеральної Асамблеї, адвокатів, професорів Університету Вірджинії, очолюваних губернатором Джоном Флойдом (John Floyd, 1783–1837 рр., губернатор 1830–1834 рр.). Першим президентом Товариства було обрано юриста Джона Джеймса Маршалла (John James Marshall, 1755–1835). Ключова роль у заснуванні Товариства належала Пітеру Кашингу (Peter Cushing, 1821–1835 рр.), уродженець Нової Англії і близький друг Дж. Белкнепа, та Джорджу Таккеру (George Tucker, 1775–1861 рр.), історик, філософ і літератор, голова Департаменту філософії Університету Вірджинії. Причиною заснування Товариства, як вважав його дослідник Ч.Ф. Брайєн, стала пануюча думка інтелігенції Вірджинії про те, що роль їхнього штату в Американській революції (1775–1783 рр.) незаслужено зменшена, а між тим Вірджинія була батьківщиною чотирьох з п’яти перших* президентів США²⁸. Тож перші десять років діяльності Товариства були присвячені виключно збиранню документів з історії Американської революції, паперів знаменитих родин колоніального періоду, королівських губернаторів, народжених у Вірджинії губернаторів провінції і штату, газет та іншої літератури, а також видавничій роботі. Серйозною проблемою для Товариства була відсутність будинку, придатного для зберігання колекції. Спочатку члени Товариства сподівалися, що колекція може бути розміщена у Бібліотеці штату, заснованій 1821 р.** , але через непорозуміння бібліотекаря штату Уільяма Харві Річардсона (William Harvie Richardson, 1795–1876 рр.) з членами Товариства, надії не справдилися. Як зазначає Ч.Ф. Брайєн, штат фактично ігнорував справу спорудження будинку для архіву Товариства протягом 128 років²⁹. 1959 року архів Історичного товариства Вірджинії переміщено до меморіального будинку “Battle Abbey” у Річмонді, спорудженого 1912 року, а перебудова його тривала до 2006 року, коли сховища збільшено на 200 тис. кв. футів³⁰.

* Президенти США – уродженці Вірджинії: Джордж Вашингтон (1789–1797), Томас Джефферсон (1801–1809), Джеймс Медісон (1809–1817), Джеймс Монро (1817–1825). Через цей факт Вірджинію називають “Матір’ю Президентів”.

** На офіційному веб-сайті Бібліотеки штату Вірджинія вказано, що Бібліотека заснована 1823 р. [Електронний ресурс] // Режим доступу: <http://www.lva.virginia.gov/about/default.asp>

Публічні документи органів влади з 1832 року за наказом губернатора надходили до Офісу Секретаря штату для систематизації і зберігання. 1865 року та 1916 року архіви Вірджинії постраждали від пожеж в урядових установах штату. Документи 1895 року з будинку адміністрації штату були переміщені на зберігання до Бібліотеки штату, яка переїхала з будинку Капітолію до нової споруди. Згодом було призначено 1-го архівіста штату Моргану Пуатьо Робінсона (Morgan Poitiaux Robinson, 1876–1943). Він був випускником історико-юридичного факультету Університету Вірджинії, працював юристом у Річмонді та у Військово-морському департаменті у Вашингтоні. Робінсон очолював архів Бібліотеки упродовж 1915–1943 рр. Він започаткував амбіційну програму реорганізації архіву. У сховищах усі полиці були замінені на металеві, створено читальну залу для дослідників, лабораторію архівної теорії і практики, придбано мікрофільмувальне обладнання, впроваджено єдиний стандарт для усіх установ штату з використання паперу, чорнила, друкарських машинок відповідної якості для створення документів. Робінсон запросив молодих жінок та студентів університету і почав навчати їх архівній справі в надії, що підготовлені ним самим спеціалісти допоможуть йому систематизувати і описати архівні документи. Зібрану ним колекцію архівних документів Робінсон заповів Історичному товариству Вірджинії³¹.

У Бібліотеці Вірджинії працював видатний вчений і експериментатор Уільям Дж. Барроу (William J. Barrow, 1904–1967). Барроу народився у окрузі Брунсуїк, штат Вірджинія, у родині фізика Бернарда Барроу та Саллі Вірджинії Арчер Барроу. Навчався у Рендолф-Мейсон (Randolph-Mason)* коледжі (1923–1925 рр.). 1932 року, досліджу-

Морган Пуатьо Робінсон,
1-й Архівіст Вірджинії, очолював архів
у 1915-1943 рр.

(McDaid Davis Jennifer. Morgan Poitiaux
Robinson (1876–1943) / Encyclopedia
Virginia. Virginia Foundation
for the Humanities, 19 Jun. 2012

[Електронний ресурс] // Режим доступу:
http://www.encyclopediavirginia.org/Robinson_Morgan_Poitiaux_1876-1943

* Рендолф-Мейсон (Randolph-Mason) коледж – м. Ешленд, штат Вірджинія
[Електронний ресурс] // Режим доступу: <http://www.rmc.edu/>

Уільям Дж. Барроу в його лабораторії, винахідник ламінатора для архівних документів (Church A. John. William J. Barrow: A Remembrance and Appreciation // *American Archivist*. – 2005, Spring-Summer. – Vol. 68, № 1. – P. 154).

ючи документи власної родини, Барроу звернув увагу на необхідність їх реставрації. Бібліотекар штату Вірджинія Р. Х. МакІлвейн (R. H. McIlwaine) дав Барроу роботу у лабораторії Бібліотеки. Невдовзі Барроу став відомим. Славу йому приніс винахід циліндричного ламінатора документів целюлозно-ацетатною плівкою, раніше визнаною як матеріал для ламінування документів Національним бюро стандартів. 1936 року ламінатор “Barrow” був запатентований для використання у головних світових бібліотеках і архівах, у тому числі у Бібліотеці Конгресу США, Британському музеї, Національній бібліотеці у Парижі, національних архівах Франції і Бельгії і навіть в Індії. Барроу було обрано почесним членом Лондонського Королівського товариства мистецтв. На цьому У. Дж. Барроу не зупинився: у подальшому він вивчав процеси обзакислювання паперу, чорнила та методи забезпечення збереженості і реставрації старих документів і книг³².

На 1940 рік у архіві Бібліотеки штату вже зберігалось понад 350 тис. книг, 3 млн. документів, працювало 40 співробітників. Колекція швидко зростала, поповнюючись не лише цінними документами і манускриптами, а й картинами та предметами мистецтва. На даний час Бібліотека Вірджинії, колекція якої нараховує понад 97 млн. документів, книг, творів мистецтва, залишається офіційним архівом штату³³.

Історичне і антикварне товариство у Західній Вірджинії створене у січні 1890 р. Воно збирало і зберігало матеріали з історії Західної Вірджинії, музейні експонати і книги. Колекція документів пізніше була передана Товариством до Бюро архівів і історії, заснованого Генеральною Асамблеєю штату 1905 р. Першим істориком штату було призначено одного із фундаторів Товариства Вьорджила Енсона Льюїса (Virgil Anson Lewis, 1848–1912, директор Бюро у 1905–1912 рр.). Він вивчав юридичні науки, однак кар’єра юриста зазнала невдачі, бо за покликанням Льюїс був істориком. Коли Льюїс став директором Бюро

архівів і історії, архівні документи розміщувались у старому будинку Адміністрації штату. 1929 року архів переміщено до нового будинку Адміністрації штату, а 1976 р. – до спеціального збудованого комплексу будівель культурного центру у Чарльстоні. З жовтня 1939 року Архів започаткував своє власне видання “Newsletter”, у якому друкувались статті про колекції архіву, генеалогічні та історичні дослідження. Засновником і редактором журналу був Інніс К. Дейвіс (Innis C. Davis, Архівіст штату у 1935–1941 рр.). І.К. Дейвіс відомий своєю “Bibliography of West Virginia” (Бібліографія Західної Вірджинії, видана у Чарльстоні, 1939 р.). З 1977 р. Бюро архівів і історії підпорядковано Департаменту культури і історії. На цей час Секція архівів і історії перебуває у складі Відділу культури і історії штату Західна Вірджинія. Архів щомісяця публікує вісник “Archives and History News”, виконує значний обсяг роботи з організації і проведення лекцій і семінарів та генеалогічних досліджень. Архівісти Західної Вірджинії вважають, що архів, насамперед, призначений для зберігання і використання документів мешканцями штату та поширення історичних знань. Ще 1908 року В. Е. Льюїс заявив, що “публічні документи є матеріалами для істориків” (трохи пізніше М. К. Нортон з Іллінойсу зауважила, що документи насамперед потрібні урядовцям, тому архівісти повинні забути, що вони історики). Очевидно, що концепція Льюїса вплинула як на визначення функцій архіву, так і його підпорядкування. Хоча Західна Вірджинія не є єдиним штатом в США, в якому архів разом із усіма історичними товариствами штату підпорядкований органу управління культурою³⁴.

Початок колекції Історичного товариства Джорджії був покладений Ізраїлем Кічем Тефтом (Israel Keech Tefft, 1794–1862), який збирав автографи видатних діячів Америки. За оцінками аукціону 1867 року його колекція налічувала від 25 до 30 тис. найменувань. Фундатором і першим президентом Товариства був Джон Макферсон Берріен (John Macpherson Berrien, 1781–1856), юрист, сенатор та Генеральний аторней часів Президента США Е. Джексона (1829–1837). Товариство бачило свою місію у збиранні, зберіганні й розповсюдженні інформації з історії Джорджії та усіх її регіонів. На початку 1840-х рр. члени Товариства почали видавати збірники історичних джерел і наукових статей та журнал “The Georgia Historical Quarterly”. Проте на кінець XIX ст. Товариство поширювало свої функції лише на Саванну і врешті-решт 1917 р. увійшло до складу Історичної Асоціації Джорджії.

Історичне товариство Джорджії від свого заснування у 1839 році було уповноважене Генеральною Асамблеєю штату збирати і зберігати документи офіційних органів влади. 9 грудня 1823 року губернатор Джорджії Джордж Майкл Троуп (George Michael Troup, 1780–1856) доповідав Генеральній Асамблеї, що документи і книги установ штату перебувають у безладі і потребують упорядкування. Наступного року

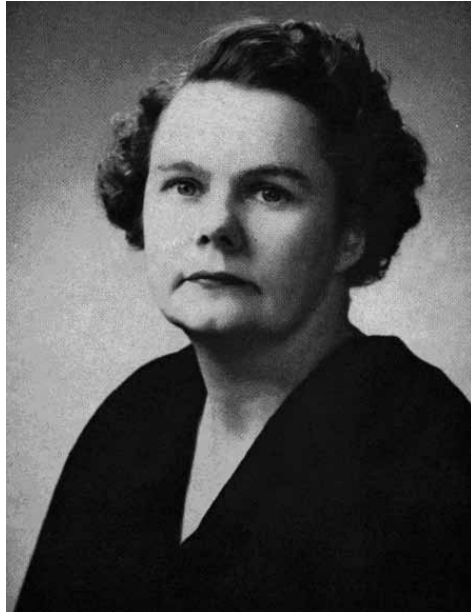
Асамблея, побоюючись, що під час нападу індіанців архів буде знищений, призначила історіографа з Савани Джозефа Веленса Бівана (Joseph Vallence Bevan) упорядковувати архів штату і виділила йому 400 дол. на проведення робіт, але він помер і не встиг закінчити свою роботу. Укладені ним списки документів були передані Історичному товариству. 1845 року Історичне товариство призначило Уільяма Х. Прічарда (William H. Pritchard) складати списки документів з історії Джорджії від висадки на її землю засновника колонії, британського генерала Джеймса Едварда Оглторпа (James Edward Oglethorpe, 1696–1785)³⁵.

Пожвавлення діяльності Історичного товариства Джорджії у сфері забезпечення збереженості документів відбулося 1898 року, коли губернатором штату став Аллен Д. Кендлер (Allen Daniel Candler, 1834–1910, губернатор штату Джорджія у 1898–1902 рр.). Раніше він обіймав посаду Секретаря штату і добре був обізнаний із проблемами забезпечення збереженості документів. За його пропозицією 1902 року був створений офіс Хранителя документів штату і наступник Кендлера губернатор Джозеф Мерівезер Террелл (Joseph Meriwether Terrell, 1861–1912 рр., губернатор у 1902–1907 рр.) призначив його на посаду хранителя. Кендлер збирав документи по всій Джорджії, систематизував і описував їх, їздив до Лондона виявляти і копіювати документи у британських архівах. У своєму першому звіті Кендлер запропонував створити Департамент архівів і історії у Джорджії, але Генеральна Асамблея штату затвердила акт про заснування Департаменту 20 серпня 1918 р., через 8 років після його смерті³⁶.

Непересічним також був внесок у заснування Департаменту історика Ульріха Боннелла Філіпса (Ulrich Bonnell Phillips, 1877–1934 рр.), автора двох найвідоміших праць з історії Півдня Сполучених Штатів: “American Negro Slavery” (Американське негритянське рабство, 1918 р.), “Life and Labor in the Old South” (Життя і праця на Старому Півдні, 1929 р.). 1902 року вчений захистив докторську дисертацію “Georgia and State Rights” (Джорджія і права штату) і добре знався на офіційних документах штату. Через це голова Комісії публічних архівів Г.В. Еймс запросив Філіпса укласти описи офіційних документів Джорджії. Ось тоді Філіпс і виявив на горищах та у підвалах будинків, де розташовувались урядові установи штату, пошкоджені щурами архіви. Філіпс обстежив усі архіви Джорджії і наполягав, щоб його повноваження були поширені на усі штати Півдня. Він підготував звіт для Американської історичної асоціації з аналізом архівів Джорджії, у якому підтримав ідею заснування Департаменту архівів і історії. Вчений просував ідеї експертизи цінності документів, їх систематизації і описування згідно з архівними принципами, вказував на необхідність підготовки спеціалістів-архівістів в університетах і призначення їх на посади керівників архівних установ³⁷.

Відома в США архівістка М.Г. Брайєн вказувала на внесок доктора історії Люсіана Ламара Найта (Lucian Lamar Knight, 1868–1933 рр.) у створення Департаменту архівів і історії Джорджії. 1913 року його призначили на посаду історика штату. Здійснивши аналіз архівних документів, Найт дійшов висновку, що Джорджія не має своєї історії за період 1785–1860 рр. і назвав цей період “безмовні роки Джорджії”. Найт очолив рух за створення архівного департаменту. У поєднанні з патріотичними товариствами Доньки американської революції і Союз доньок Конфедерації Найт домогся заснування Історичної асоціації Джорджії у 1917 року і був призначений її першим директором. Завдяки зусиллям Історичної асоціації у штаті 1918 року був утворений Департамент архівів і історії³⁸, і невдовзі Найт став його першим директором (1919–1925 рр.)³⁹.

1934 року до Архіву Джорджії прийшла працювати Мері Гівенс Брайєн (Mary Givens Bryan, 1910–1964, Архівіст штату Джорджія у 1951–1964, голова Комітету з документів штатів Товариства американських архівістів, 1954–1957 рр., 15-й Президент Товариства американських архівістів у 1959–1960 рр., автор численних наукових праць у галузі архівістики). М.Г. Брайєн належить поістині колосальна праця “Comparative Study of State and U.S. Territorial Laws Governing Archives” (Компаративне дослідження законів урядів штатів і територій про архіви, 1956 р.), у якій вчена зібрала, узагальнила, проаналізувала закони штатів у галузі архівів і архівної справи. Брайєн, перебуваючи на різних постах у Товаристві американських архівістів, готувала і публікувала аналітичні звіти про розпорядження документами, мікрофільмування, проблеми повернення документів до архівів тощо. Після того як М. Г. Брайєн стала Архівістом штату Джорджії, вона розбудовувала архівний департамент і стала лідером у сфері забезпечення збереженості місцевих документів. Вона стикалася з нездоланими проблемами: дах меморіального будинку “Rhodes Memorial Hall”, у якому тоді розміщувався архів, протікав, і “по ньому бігали білки”. Х. Джонс писав, що будь-який інший архівіст просто не витримав би, але М. Г. Брайєн не полишила жодного з своїх починань: вона підбирала мокрі і погризені білками документи і демонструвала їх своїм землякам. Її місія полягала у тому, щоб врятувати історію Джорджії. Вона подорожувала штатом, роз’яснюючи, наскільки важливі архівні документи для історії і для майбутнього. Вона соромила свій народ за його несумлінність і недбалість. Тож Брайєн виконала свою місію, здобувши для спорудження нового будинку архіву 6 млн. дол. Вона працювала вдень і вночі, як пише Х. Джонс, щоб побудувати “найпрекрасніший будинок архіву у всіх Сполучених Штатах”. Споруда архіву мала 9 поверхів наземних і 5 підземних рівнів. Колеги Брайєн, жартуючи, називали архівний будинок Джорджії “Mary Bryan Temple” (Храм Мері Брайєн). Вона пере-

М. Г. Брайєн – директор Департаменту архівів і історії штату Джорджія у 1951–1964 рр., голова Комітету з документів штатів Товариства американських архівістів у 1954–1957 рр., 15-й Президент Товариства американських архівістів у 1959–1960 рр., автор численних наукових праць у галузі архівістики (Harry S. Truman Library – 62-733-31 – <http://www.trumanlibrary.org/photographs/view.php?id=32211>)

везла архівні колекції до нового будинку 1964 року і “найщасливіша архівістка у світі” нарешті переїхала сама до нового офісу, з видом на Капітолій штату. Відразу ж після переїзду колектив архіву наполіг, щоб М. Г. Брайєн поїхала до лікарні, бо вчена почувалася дуже хворою. Страшний діагноз чекав на неї: гострий нефрит, від якого М. Г. Брайєн померла того ж року⁴⁰.

Виступаючи на зустрічі Товариства американських архівістів у Бостоні, штат Массачусетс, 6 жовтня 1960 р., М. Г. Брайєн оглянула розвиток американських архівів, починаючи від 1930-х рр. і до 1960-х рр., порівняла ставлення до архівів можновладців та розуміння ролі архівів у суспільстві. Вона дійшла висновку про значні зміни у цих сферах і вказала на значний внесок Товариства американських архівістів та журналу “The American Archivist” у підвищення статусу архівів і архівної професії у США. Брайєн зупинилась на проблемі взаємовідносин архівістів і менеджерів з управління документацією і зазначила, що лише у співробітництві можна досягти успіху у реалізації загальної мети. Вчена розглядала два поняття: “спеціаліст” як фахівець звуженої сфери і “генераліст” як функціонер широкого профілю. Для архівної професії, вказувала вона, важливо бути спеціалістом, який може функціонувати як генераліст. З точки зору свого часу Брайєн розглядала архіви майбутнього не лише як комплекси традиційних паперових документів, а й як кіно-, фото-, фоно-, машиночитаних та електронних документів. Вчена вважала, що ера паперових документів добігає кінця і архівіст та менеджер повинні бути готовими працювати з будь-яким новим видом документів. Суттєву загрозу для світу Брайєн вбачала у створенні атомної бомби, тому вона ставила перед архівістами завдання забезпечення збереженості комплексу життєво важливих документів. Усі порушені питання М.Г. Брайєн як керівник архіву штату розглядала у контексті діяльності архівів і потреб забезпечення

збереженості документів з історії штатів і округів. Вона підкреслювала, що “місцева історія є мініатюрою Американської історії”, а минуле є прологом майбутнього⁴¹.

Сучасний архів Джорджії зберігає 20 тис. книг і 260 млн. документів. Найбільш ранній документ датується 1733 роком. 2012 року Генеральна Асамблея штату Джорджія ухвалила рішення про передачу Архіву штату Джорджія до Університетської системи штату. Причиною такого рішення була неспроможність штату забезпечувати нормальне фінансування архіву. Про передачу архіву 18 жовтня 2012 року засобом масової інформації повідомили губернатор штату Натан Діл та Секретар штату Брайєн Кемп⁴². Разом із Архівом у підпорядкування Університетській системі було передано й Бібліотеку штату. Отже, від 2013 року Архів штату Джорджія підпорядковується Комісії регентів Університетської системи Джорджії⁴³. Комісія була створена 1931 року, на даний час до її складу входить 19 членів. Вона наглядає за 31 коледжом та університетом, розташованими на території штату Джорджія, а з 2013 року за Архівом штату та Системою публічних бібліотек штату⁴⁴.

Історія колекції Історичного товариства Північної Кароліни бере початок від січня 1844 р., коли Девід Лоурі Свейн (David Lowry Swain, 1801–1868, губернатор Північної Кароліни у 1832–1835 рр.), на той час президент Університету Північної Кароліни, заснував Історичне товариство. У заяві про започаткування Товариства вказувалось, що його мета полягає у “збиранні, систематизації і зберіганні в університеті... копій кожної книги, брошури, газети, опублікованих у штаті з часу виникнення друку на його теренах у 1749 р.; усіх книг, опублікованих за межами штату, у власній або іноземних країнах, з історії Кароліни, і особливо, всіх урядових та інших документів, паперів, утворених у штаті...”⁴⁵. Публікація документів органів влади і установ штату у Північній Кароліні почалася від 1751 року. Найбільшими накладками були видані документи губернаторів, звіти скарбників, аудиторів, генеральних атторнеїв, які увійшли до серії “Public Documents” (Публічні документи). З 1831 року розпочалася публікація серії “Legislative Documents” (Законодавчі документи). Публікувались також геологічні огляди, документи департаментів сільського господарства, освіти, бюро статистики тощо⁴⁶.

У першому звіті Товариства за 1845 рік вказано, що на зберіганні знаходилось 32 друкованих видання та 11 колекцій манускриптів. Серед книг: журнали законодавчих зборів штату, закони, газети, манускрипти колоніального і революційного періодів. Після Громадянської війни (1861–1865 рр.) та смерті Д.Л. Свейна діяльність Університету та Товариства призупинилась. Нове Історичне товариство було організовано 1875 року з ініціативи Президента Університету Кемпа П. Беттла (Kemp P. Battle, 1831–1919). Мета діяльності Товариства

залишилась попередньою: збирання “книг, манускриптів, паперів і пам’яток історії..., що стосуються історії штату”. Значний внесок у збирання і зберігання колекції зробили бібліотекарі Університету Льюїс Раунд Уїлсон (Louis Round Wilson, 1876–1979, бібліотекар з 1901 р.), Мері Ліндсей Торнтон (Mary Lindsay Thornton, ?–?), Уільям С. Пауелл (William S. Powell, 1891–1973, бібліотекар з 1917 р.) та Хьюстон Г. Джонс (Houston G. Jones, 1924 р.н. – нині ще працює в університеті, бібліотекар з 1974 до 1993 р.). За даними, наведеними У.П. Уічардом, на 1918 рік у бібліотеці налічувалось понад 10 тис. томів різних видань і документів, а до 1993 року загальний обсяг колекції зріс до 226180 найменувань книг, документів, мап, звукозаписів, мікрофільмів тощо⁴⁷.

1903 року з метою забезпечення збереженості цінних історичних документів округів у Північній Кароліні засновано Історичну комісію штату, яку по черзі очолювали видатні архівісти США: Р. Д. В. Коннор (R. D. W. Connor, згодом 1-й Архівіст США) та А. Р. Ньюсом (A. R. Newsome, згодом 1-й Президент Товариства американських архівістів). 1907 року функції Комісії були поширені на будь-які офіційні документи органів влади штату, округів, міст⁴⁸.

Альберт Рей Ньюсом (Albert Ray Newsome, 1894–1951, 1-й Президент SAA у 1936–1939 рр.) народився у Машвіллі, штат Північна Кароліна, 4 червня 1894 р. у родині Річарда Клайда та Джулії Росс Ньюсомів. Після закінчення Університету Північної Кароліни на Чепел Хілл (1915) працював учителем у публічній школі. У 1919 р. А.Р. Ньюсом став викладачем на факультеті історії Бессі Тіфт коледжу (Bessie Tift College) у штаті Джорджія. За чотири роки захистив дисертацію в Університеті штату Мічиган та повернувся до Університету Північної Кароліни як асистент професора Департаменту історії.

1926 року Ньюсом став секретарем Історичної комісії Північної Кароліни. На цій посаді вчений приділив значну увагу прийняттю і впровадженню архівного законодавства штату, підготовці архівних довідників, редагуванню і виданню журналу “North Carolina Historical Review”. 1932 року Ньюсом розробив інструкцію для місцевих посадовців з упорядкування та організації зберігання документів установ “The preservation of local archives: a guide for public officials” (Збереження місцевих архівів: керівництво для публічних посадових осіб)⁴⁹. 1935 року вчений повернувся до Університету Північної Кароліни, де очолив Департамент історії та викладав американську історію до 1951 р.

1 липня 1935 року секретарем Історичної комісії штату Північна Кароліна став Крістофер Чарльз Кріттенден (Christopher Charles Crittenden, 1902–1969). Кріттенден був головним редактором журналу “North Carolina Historical Review”, секретарем Літературної і історичної асоціації штату. У 1940–1942 рр. К. Кріттендена обрано 1-м Президентом Американської асоціації історії штатів і округів; 1944–

1945 рр. – 9-м віце-президентом, 1947–1949 рр. – 6-м Президентом Товариства американських архівістів; протягом 1946–1947 рр. та 1950–1954 рр. вчений входив до складу Ради Товариства американських архівістів. Під його керівництвом Комісія була перейменована на Департамент архівів і історії (архів так називався у 1943–1972⁵⁰) та збільшено її штат з 8 до 135 осіб (таке збільшення штату пояснюється тим, що то були роки “Нового курсу”^{*} і до роботи в архівах залучалась значна кількість безробітних істориків); законом про збереження публічних документів “An Act to Safeguard Public Records in North Carolina” (1935) впроваджено програми управління документацією в установах, музейні та охорони культурних ресурсів програми⁵¹. 1968 р. К. Кріттенден перевів свій архів до нового будинку і обійняв посаду помічника директора через стан здоров’я⁵².

Альберт Рей Ньюсом,
Секретар Історичної комісії
Північної Кароліни,
1-й Президент Товариства
американських архівістів
(Федерація історичних товариств
Північної Кароліни [Електронний
ресурс] // Режим доступу: [http://www.
fnchs.org/fund/newsome-award.htm](http://www.fnchs.org/fund/newsome-award.htm)

Під керівництвом Кріттендена у Північній Кароліні було реалізовано два значних проекти. Перший з них – проект Адміністрації громадських робіт “Historical Records Survey”. Північна Кароліна, як зазначає Х. Г. Джонс, була єдиним штатом, який зміг опублікувати усі укладені

* “Новий курс” (New Deal) – назва політики, що реалізовувалась Адміністрацією Президента Ф. Д. Рузвельта для виходу США з економічної кризи “Велика депресія”. Включала ряд законодавчих і адміністративних реформ у фінансовій, промисловій, соціальній сферах, сільському господарстві тощо. Розрізняють два етапи “First New Deal” (1933–1934 рр.) та “Second New Deal” (1935–1938 рр.). Вважається, що другий етап, спрямований на підтримку трудових союзів, широку програму працевлаштування безробітних, був більш ліберальним. Програми “Нового курсу” були закриті у 1942–1943 рр. рішенням Конгресу, у той час коли сам Ф. Д. Рузвельт був цілком зайнятий вирішенням воєнних проблемам / *Іванов С. В.* Социальные программы “Нового курса” в США: политика, законодательство, управление. Автореф. канд. ... юр. наук: 12.00.01. – Саратов, 1982. – 18 с.; *Коломойцев В. Е.* Формування ідеології “нового курсу” президента США Ф. Д. Рузвельта. – Луганськ: Вид-во Східноукраїнського державного університета, 1997. – 43 с.

Крістофер Кріттенден,
 Секретар Історичної комісії штату
 Північна Кароліна у 1935–1968 рр.,
 1-й Президент Американської асоціації
 історії штатів і округів;
 9-й віце-президент (1944–1945 рр.), 6-й
 Президент Товариства американських
 архівістів (1947–1949 рр.),
 біля нового будинку Департаменту
 архівів і історії Північної Кароліни
 ([http://www.history.ncdcr.gov/centennial/
 photo-gallery/photos/ah-bldg-crittenden.jpg](http://www.history.ncdcr.gov/centennial/photo-gallery/photos/ah-bldg-crittenden.jpg))

у ході проекту описи документів округів. На проекті працювало більше сотні співробітників. Крім укладання описів, вони займались систематизацією документів в установах округів.

Другий проект з мікрофільмування документів був започаткований разом із Генеалогічним товариством Юта. Перша фаза реалізації мікрофільмування забрала сім років. За даними, наведеними Х.Г. Джонсом 1986 р., у період з 1959 р. по 1984 р. в архіві Північної Кароліни було мікрофільмовано 55 млн. аркушів документів 110376 справ, що склало 47873 роликів мікрофільмів. На половині цих мікрофільмів з негативів були виготовлені позитивні копії для користування.

З 1951 року Генеральною Асамблеєю у штаті прийняте законодавство для започаткування програми архівів і управління документацією в округах. Зміни до нього внесено 1961 року. Метою програми було: укладання описів

і переліків документів зі строками зберігання; реставрація пошкоджених документів за допомогою ламінатора “Barrow” та їх підшивка у томи; знищення нецінних документів та відбір і передача до архіву оригіналів документів постійної цінності; мікрофільмування усіх документів постійної цінності, створення спеціального сховища для зберігання негативів; надання професійної допомоги персоналу установ у сфері управління документацією. Перша фаза проекту замість семи запланованих років продовжувалась одинадцять з половиною років. У 1971 році останній округ завершив передачу своїх документів на зберігання до архіву. Тож початок другої фази, а саме впровадження програм управління документацією в установах округів, збігся з початком комп’ютеризації, що знову негативно відбилось на роботі із документами в округах.

У результаті реалізації програми архівів і управління документацією в округах були опубліковані описи на рекорд-групи документів

Мікрофільмування документів у суді округу Джонстоун (Johnston), штат Північна Кароліна.

Крайній зліва видатний американський вчений Ернст Познер,
поряд з ним Архівіст штату Хьюстон Джонс

(Jones G. H. Clio in the Courthouse: North Carolina's Local Records Program
at Age Twenty-Five // *American Archivist*. – 1986, Winter. – Vol. 49, № 1. – P. 43).

усіх округів; документи, які потребували ремонту, були ламіновані та підшиті; укладені переліки зі строками зберігання; документи постійної цінності мікрофільмовані, для зберігання оригіналів і негативів мікрофільмів створено окрім сховища; Департамент архівів і історії став відігравати важливу роль у роботі з документами в органах влади та установах округів⁵³. Для ламінування документів, фізичний стан яких був загрозливим, використовувався ламінатор “Bargow”. Було заламіновано 1335778 аркушів пошкоджених документів округів, і вони були підшиті у понад 3100 томів. До архіву на зберігання від 100 округів штату, було передано понад 5 тис. томів та декілька тисяч оригіналів окремих документів. Округи створили мікрофільми на свої документи і передали до сховища 53720 роликів мікрофільмів.

Х. Джонс зазначав, що на ефективність реалізації програми архівів та управління документацією округів негативно вплинуло перетворення Департаменту архівів і історії на Відділ і його підпорядкування новому політично керованому Департаменту культурних ресурсів⁵⁴.

Значний внесок у розвиток архівної справи не лише у Північній Кароліні, а у Сполучених Штатах в цілому, зробив Хьюстон Гвінн Джонс (Houston Gwynn Jones, 1924 р. н.). Нині Х. Г. Джонс є почесним куратором Колекції Історичного товариства Північної Кароліни і почесним професором історії Університету Північної Кароліни на Чепел Хілл. Свого часу Джонс був Архівістом штату Північна Кароліна і директором Департаменту архівів і історії (1956–1974 рр.). Джонсом

впроваджено найефективнішу у США програму архівів і управління документацією⁵⁵. Просуваючи рекордз-менеджмент у США, Джонс підготував і опублікував у журналі Міжнародної Ради Архівів статтю “State archival-records management programs in the United States” (Програми управління архівами і документацією у штатах США)⁵⁶, якою намагався привернути увагу Ради бібліотечних ресурсів до виділення гранту Товариству американських архівістів для обстеження архівів і управління документацією у штатах США. У 1962–1963 роках на кошти цього гранту видатний американський учений Ернст Максиміліан Познер об’їхав усі штати США і відвідав їх архіви, підготував непересічного значення книгу “American State Archives” (Архіви американських штатів)⁵⁷, яка мала значний вплив на удосконалення архівного законодавства і впровадження програм управління документацією в цілому по країні. Товариство американських архівістів 1964 року нагородило Джонса відзнакою за видатну службу, він є єдиним, хто двічі отримав приз імені У.Г. Ліланда. У 1968–1969 рр. Джонс був Президентом Товариства американських архівістів⁵⁸. На цьому посту Джонс став одним із тих, хто започаткував перший рух за незалежність Національного архіву США. Він увійшов до Об’єднаного комітету зі статусу Національного архіву, а 1969 року опублікував книгу “The Records of a Nation: Their Management, Preservation and Use” (Документи нації: їх менеджмент, зберігання і використання)⁵⁹, у якій обґрунтував необхідність відновлення статусу Національного архіву США як незалежного органу виконавчої гілки влади. 1994 року Джонс організував і провів конференцію істориків і архівістів, присвячену 150-річчю з дня заснування Історичної колекції Північної Кароліни. Конференція була присвячена ранній історії історичних товариств та архівів⁶⁰. Перу Джонса належить значна кількість праць з історії історичних товариств, Північної Кароліни, історії архівів США⁶¹.

Наступником Джонса на посаді Архівіста штату став Аллекс Петтерсон. Обидва архівісти у Другу світову війну служили у Військово-Морському флоті США. Двадцять років поспіль Петтерсон був помічником Джонса, а після відставки Джонса очолив Департамент архівів і історії. Петтерсон спрямував діяльність Департаменту на допомогу установам штату у сфері управління документацією, розробку переліків документів зі строками зберігання, інформаційне забезпечення діяльності органів влади і установ, перегляд і удосконалення архівного законодавства штату⁶².

На даний час Архів штату є частиною Відділу архівів і документів Управління архівів і історії Департаменту культурних ресурсів⁶³.

У Південній Кароліні Генеральна Асамблея ще 1694 р. прийняла “An Act for the better and more certain keeping and preserving of old registers and Publique Writing of this part of the Province” (Закон для кращого і більш повного обліку і збереження старих реєстрів і публічних

документів цієї частини Провінції), у якому йшлося про забезпечення збереженості документів органів влади у провінції. 1706 року був прийнятий “An Act for the Establishment of Religious Worship in this Province, according to the Church of England” (Закон про організацію релігійного поклоніння у цій Провінції відповідно до Церкви Англії), який вимагав акуратно і точно вести записи про народження, шлюби і смерті громадян, час від часу перевіряти книги, призначати осіб, відповідальних за їх збереження. Закони, в яких йшлося про роботу з документами та забезпечення їх збереженості, приймались Генеральною Асамблеєю: у 1719–1720 рр. про запобігання викраденням і зловживанням публічними документами; 1800 р. про виділення коштів для здійснення індексування архівних документів; 1804 р. про збереження судових документів району (згідно з розподілом системи органів юстиції у 1768–1868 рр. Південна Кароліна була поділена на райони, 1783 р. райони були підпорядковані округам, 1799 р. окружні суди ліквідовані, тому й був прийнятий Закон про забезпечення збереженості судових документів); у грудні 1818 р. Генеральна Асамблея прийняла резолюцію про виділення коштів для копіювання і упорядкування картографічних документів (1825 р. був опублікований Атлас Південної Кароліни); упродовж 1818–1836 рр. були виділені кошти для упорядкування і систематизації документів в офісі Секретаря штату та Сенаті. 1836 року видавництво “Harper Brothers” з Нью-Йорку опублікувало двотомник Б.Р. Керролла (B. R. Carroll) “Historical Collections of South Carolina” (Історичні колекції Південної Кароліни). Це спонукало Генеральну Асамблею з наступного року розпочати виділення коштів на видання історичних праць і збірників документів. 1845 року Генеральна Асамблея найняла Томаса Фріна (Thomas Frean, 1793–1861) та Роберта К. Пінкні (Robert Q. Pinckney) для копіювання документів штату. Т. Фрін, який за основною посадою був генеральним землеміром штату, також виконував роботу з укладання індексів до збірок документів про землі Чарльз Тауну та інших видань⁶⁴. У 1853–1857 рр. Роберт Уілсон Гіббс (Robert Wilson Gibbes, 1809–1866) видав декілька томів “Documentary History of the American Revolution” (Документальна історія Американської революції)⁶⁵.

1855 року Генеральна Асамблея прийняла Закон про визнання Історичного товариства Південної Кароліни, створеного у Чарльстоні 2 червня того ж року, а наступного – виділила 500 дол. на реалізацію програми публікацій колекції Товариства⁶⁶. Історичне товариство Південної Кароліни стало правонаступником спеціального комітету Бібліотечного товариства Чарльстону, утвореного 11 червня 1833 р. з метою збирання документів з історії Південної Кароліни⁶⁷.

Відповідно до резолюції Генеральної Асамблеї Південної Кароліни 1849 р. губернатор штату призначив спеціальних агентів для “збиран-

ня, систематизації і індексування документів, які відносяться до колоніальної і революційної історії Південної Кароліни». Такі документи були виявлені у Сенаті та Палаті представників, офісах Секретаря штату, Скарбника і Генерального контролера. У середині 1850-х рр. у Генеральній Асамблеї було порушене питання про спорудження у Колумбії будинку для зберігання документів, але через непорозуміння з виділенням землі, проектуванням споруди ця ідея так і залишилась на ті часи нереалізованою⁶⁸. Натомість у Чарльстоні* ще 1822 р. було побудоване пожежобезпечне сховище для зберігання архівних документів, яке 1973 р. визнано пам'яткою архітектури, реконструйоване 2002 р. Саме в ньому нині розташовується Історичне товариство Південної Кароліни⁶⁹.

У вересні 1862 р. конвенція громадян Південної Кароліни ухвалила рішення про призначення агента для складання списку солдат Конфедерації від Південної Кароліни із зазначенням місць їх служби, батальйонів, місць і причин смерті тощо. На цю роботу був найнятий професор Уільям Джеймс Ріверс (William James Rivers, 1822–1909) з коледжу Південної Кароліни. До 1868 р. він склав списки, зазначив понад 12 тис. імен загиблих солдат Армії Конфедерації. 31 січня 1882 р. Генеральна Асамблея прийняла Акт, згідно з яким Ад'ютант і Генеральний інспектор повинні були зазначити імена всіх військовослужбовців Армії Конфедерації із детальною інформацією про кожного, а також скласти історичні довідки на кожний військовий підрозділ. У 1893 р. генералу Армії Конфедерації, юристу і політику Джозефу Бреверду Кершоу (Joseph Brevard Kershaw, 1822–1894) була доручена підготовка списків військовослужбовців Армії Конфедерації до публікації. Їх планували видати накладом 6 тис. примірників, але робота так і не була завершена на той час⁷⁰.

1891 року у Південній Кароліні засновано Комісію публічних документів, мета якої спочатку вбачалась у виявленні документів з історії Південної Кароліни в архівах Великобританії і лише згодом увагу Комісії привернули численні документи місцевих установ. Штат навіть збирався створити архів на кшталт Паблік Рекорд Офісу (British Public Record Office, Національний архів) у Великобританії. Комісія публічних документів рекомендувала створити постійно діючу Історичну комісію штату, що й було зроблено відповідно до Акту Генеральної Асамблеї від 27 грудня 1894 р. Головою Історичної комісії став губернатор штату, членами Секретар штату, керівники департаментів та інші посадові особи. Оскільки робота Комісії була не надто успішною, її реорганізували у 1905 та 1915 рр.⁷¹

* Місто Чарльстон – адміністративний центр округу Чарльстон, Південна Кароліна. Це місто не слід плутати із м. Чарльстон, столицею штату Західна Вірджинія.

Александр Семюел Саллі (Alexander Samuel Salley, 1871–1961) долучився до складу Комісії 1899 року та відразу став її секретарем, скарбником, бібліотекарем і редактором журналу з генеалогії та історії Південної Кароліни “The South Carolina Historical and Genealogical Magazine”. Історик Ч. Х. Лессер зазначав, що в ті роки в історичних товариствах працювали люди, які мали не лише вищу освіту, а отримали PhD або професорське звання. Саллі ж, насправді, не мав жодної освіти, його вчителями були старі офіцери з Армії Конфедератів та конгресмен Уільям Елліот (William Elliott, 1838–1907), у якого молодий Саллі працював секретарем у 1895–1896 рр.. Південна історична асоціація була утворена 1896 р. у Вашингтоні, разом із професійними істориками до неї увійшов і Саллі. У числі інших до Асоціації входив Томас Оуен з Алабами; Саллі і Оуен стали гарними друзями ще у Вашингтоні⁷².

Як писав Ч. Х. Лессер, Історичне товариство Південної Кароліни тих часів більше нагадувало джентельментський клуб із 60 членів і неоплачуваним штатом співробітників⁷³. 1902 року Генеральна Асамблея штату доручила Секретарю штату збирати і зберігати усі офіційні документи, виділити для цього приміщення та призначити працівника для систематизації, каталогізації і укладання індексів цих документів. Більшість членів законодавчих зборів просила призначити на цю посаду А.Саллі, але Секретар штату призначив Р. М. МакКоуна (R. M. McCown, у 1907–1908 рр. був Секретарем штату), хоча місцева преса вже тоді називала його “політичним пройдисвітом”. 1903 року кількість членів Історичного товариства Південної Кароліни збільшилась до 238 осіб, але з документами Саллі працював фактично сам, як він писав в одному із звітів, без світла і опалення у маленькій кімнаті, намагаючись привести у порядок документи, залишені у хаосі після Громадянської війни. Його заробітна плата складала 300 дол. на рік, тому він підробляв генеалогічними дослідженнями, журналістикою і продавав старі газети і журнали. У 1903–1904 рр. Саллі щотижня пу-

Александр Семюель Саллі,
Директор Департаменту архівів і історії
Південної Кароліни у 1905–1949 рр.
(Lesser Charles H.A History of the South
Carolina Department of Archives & His-
tory, 1905–1960. – South Carolina Depart-
ment of Archives & History. –
Columbia, South Carolina. - 2009. – P. 4).

блікував у “Sunday News” тексти історичних документів (коли його просили написати історичний огляд у нарративному стилі, він завжди відмовлявся)⁷⁴.

О. Саллі був членом Комісії публічних архівів Американської історичної асоціації. Після заснування Департаменту архівів і історії в Алабамі він заявив, що тисячі документів у Колумбії псуються, тому штат повинен заснувати “пристойну бібліотеку”, передати туди історичні документи і призначити працівника для їх систематизації і описування. У січні 1904 р. Саллі висунув перед Генеральною Асамблеєю штату ідею створення Департаменту, вимагав призначити Архівіста штату, асигнувати 15 тис. дол. і передати розосереджені по департаментах документи до архіву. Він надрукував повний текст Закону Алабами про заснування Департаменту архівів і історії та лист Т. Оуена, у якому той захищав ідею створення аналогічного Департаменту у Південній Кароліні. Згодом до Саллі приєдналися ще декілька осіб: член Історичної комісії, журналіст Фітц Хью МакМастер (Fitz Hugh McMaster, 1867–?), юрист і антиквар Генрі Огастус Міддлтон Сміт (Henry Augustus Middleton Smith, 1853–1924), найстаріший член та президент Історичного товариства Південної Кароліни, юрист із Чарльстону Джозеф Уолкер Барнвелл (Joseph Walker Barnwell, 1846–1930). 4 січня 1905 р. Сміт оприлюднив проект Закону Південної Кароліни про заснування Департаменту архівів і історії⁷⁵, 11 січня 1905 р. він був затверджений рішенням Генеральної Асамблеї, а 20 лютого 1905 р. підписаний губернатором штату. Щоправда, асигнування для спорудження будинку архіву не були виділені, а зарплата Архівіста зменшена з 1,2 тис. дол. на рік до 1 тис., але Департамент був створений, і з шести претендентів А. Саллі був обраний його головою⁷⁶. На цій посаді він працював до 1949 р.

А. Саллі розпочав свою редакторську діяльність 1906 р. з видання “Journal of the General Assembly of South Carolina, March 26, 1776 – April 11, 1776” (Журнал Генеральної Асамблеї штату). В подальшому він видав журнали за 1671–1675, 1692–1708 (за цей період – у 16 томах), 1734–1735, 1765 рр. Джерела з раннього колоніального періоду були підготовлені і опубліковані за 1910–1915 рр.: “Warrants for Lands in South Carolina, 1672–1711” (Ордери на землі Південної Кароліни), “Commissions and Instructions from the Lords Proprietors of Carolina to Public Officials in South Carolina, 1685–1715” (Документи лорда-власника і призначених ним посадових осіб), “Journal of the Commissioners of the Indian Trade of South Carolina, September 20, 1710 – April 12, 1715” (Журнал уповноважених по торгівлі з індіанцями); п’ять томів “Records in the British Public Record Office Relating to South Carolina, 1663–1710” (Документи Британського Паблік Рекордз Офісу з історії Південної Кароліни за 1663–1710 рр.) та інші. Дж. Фр. Джеймсон, перебуваючи 1909 р. на посаді редактора журналу Американської історичної асоціа-

ції “American Historical Review”, визнав Саллі як найбільш компетентного редактора колоніальних документів Кароліни. Джеймсон запросив Саллі бути редактором тому, присвяченого Південній Кароліні, серії “Original Narratives of Early American History” (Оригінальні нарративи ранньої історії Америки), яка видавалась Асоціацією. Цей том побачив світ 1911 р. і був двічі перевиданий (1930, 1967).

1908 року А.Саллі уклав перший том списків 3-го корпусу Армії Конфедератів Південної Кароліни “Tentative Roster of the Third Regiment, South Carolina Volunteers, Confederate States Provisional Army”. Дж. Фр. Джеймсон порадив йому дістати фотокопії оригіналів списків у Військовому департаменті США. Зробити фотокопії Саллі зміг тільки 1912–1918 рр., після того, як Генеральна Асамблея виділила асигнування для публікації списків. Перший том на 783 сторінки побачив світ 1913 р., п’ятий – 1930 р. Згодом А. Саллі розпочав роботу зі систематизації, індексування і публікації документів з історії Американської революції (1775–1783). Він систематизував солдатські ваучери (документи по оплаті жалування солдатам) за алфавітом і за перший рік роботи зміг сформувавши тільки 3 тис. справ. 1910 року він отримав фінансування і найняв помічника для каталогізації документів періоду Революції. 1912–1913 рр. Департаментом було видано два томи журналів уповноважених Військово-Морського Флоту від Південної Кароліни “Journal of the Commissioners of the Navy of South Carolina” (October 9, 1776 – March 1, 1779; July 22, 1779 – March 23, 1780).

З приходом до влади у Південній Кароліні губернатора Коула Лівінгстона Бліза (Cole Livingston Blease, 1868–1942, губернатор у 1911–1915 рр.) для А.Саллі розпочалися важкі роки виживання. Пізніше він так прокоментував цей період: “Чи вони зупинили б мою зарплату чи ні, я збирався залишатися в офісі і виконувати так багато як тільки зміг би без фінансування”⁷⁷. Ще 1909 р. Саллі писав, що втрачає зір і здоров’я на роботі, але виконує її тому, що любить, бачить користь від своєї праці та відчуває покликання до виконання цих обов’язків. Під час суперечки із губернатором Блізом Саллі заявив, що готовий продовжувати виконувати роботу в архіві, використовуючи свої власні збереження. У перегонах із губернатором Саллі переміг: йому вдалося уникнути політизації діяльності Департаменту і історичної комісії при ньому та провести через Генеральну асамблею Акт про новий склад комісії (1915). До неї увійшли чотири професори історії з коледжів штату, представник Союзу ветеранів Конфедерації і один представник Історичного товариства Південної Кароліни. 1918 року у віці 47 років Саллі одружився з 36-річною вчителькою музики Гаррієт Грешем Мілледж (Harriet Gresham Milledge, 1882–?), походженням із знаменитих родин Джорджії. З цього приводу він зауважував, що вимушений був так надовго відкласти своє одруження, бо не міг переконати дівчат Чарльстона, що архівіст може бути підходящим чоловіком.

Проблеми із приміщенням для зберігання документів Департаменту почалися 1913–1915 рр. з отриманням значної кількості матеріалів Генеральної Асамблеї та Офісу губернатора. Дві підвальні кімнати без вентиляції і протипожежного захисту були завалені цими документами. У той час Саллі працював все ще сам і був перевантажений збиранням, розміщенням на полицях, упорядкуванням, каталогізацією і друкуванням документів штату, він також щоденно відкривав архів для публічних відвідувань. 1919 року Саллі порушив питання перед губернатором штату Річардом Маннінгом Джефферісом (Richard Manning Jefferies, 1889–1964, губернатор у 1942–1943 рр.) про спорудження меморіального будинку, присвяченого ветеранам Першої світової війни, в якому міг би розташуватися архів штату. Прийнятий цього року Акт Генеральної Асамблеї передбачав асигнування 100 тис. дол. для спорудження архіву, проте ці кошти так ніколи й не були виділені. З часом було утворено фонд, але він зібрав менше чверті потрібної суми, половина її була втрачена через крах банківської системи у період Великої депресії. То ж Саллі намагався діставати кошти будь-якими шляхами. 1929 року він продав у Галереї Андерсона у Нью-Йорку за 9,5 тис. дол. документ з підписом Томаса Лінча (1749–1779), який другим розписався під Декларацією Незалежності. 1934 року з дозволу Генеральної Асамблеї Саллі продав її анульовані печатки, що також принесло невеликі кошти для будівництва. У середині періоду Великої Депресії Саллі був вимушений продати інші автографи Томаса Лінча, щоб придбати обладнання для архіву. Пізніше він прокоментував це так: “Я б не продав нізащо, але я не міг отримати кошти іншим шляхом, щоб зберегти мільйони цінних документів, які ми маємо тут, які я надіявся зробити доступними для студентів-істориків”⁷⁸. 1932 року Саллі переконав губернатора штату Ібру Чарльза Блеквуда (Ibra Charles Blackwood, 1878–1936, губернатор у 1931–1935 рр.) та Комісію з будівництва звернутися за грантом до федеральної Адміністрації громадських робіт (PWA), яка виділила 32,2 тис. дол. Нарешті у листопаді 1935 р. будівництво було завершене і архів переїхав у новий будинок.

Переїзд до нового будинку сприяв тому, що 1935 р. Саллі розпочав перевозити документи з підвалів і горищ різних департаментів штату до архіву. Головною перешкодою залишалась відсутність працівників в архіві. 1938 року перед законодавчими зборами штату було порушене питання про виділення 25 тис. дол. для придбання обладнання і найму співробітників і хоча цей запит не був задоволений негайно, він допоміг додатково обстежити усі сховища, де знаходились документи штату. 1940 року впливовий сенатор того періоду Едгар Еллан Браун (Edgar Allan Brown, 1888–1975) наполягав на передачі до архіву документів законодавчих органів влади, тому добився виділення 2 тис. дол. для залучення тимчасових працівників до роботи в архіві.

Маючи приміщення і штати, Саллі пришвидшив роботу з упорядкування документів законодавчих і виконавчих органів. У своєму звіті за 1942–1943 рр. він доповів про використання такої кількості тек для підшивки документів, що для їх придбання довелося двічі звертатися за виділенням коштів. 1945 року більшість документів була впорядкована і доступна для використання (опрацьовано 15 тис. документів). Проте, відсутність відповідної архівної освіти у Саллі вплинула на прийняття ним помилкового рішення: документи не упорядковувались за “принципом походження”, а формувались відповідно до бібліотечних методів систематизації у серії за тематикою (індіанські справи, комунальне господарство, товариства, освіта, військові справи). 1964 р. Ернст Познер у своїй фундаментальній праці “American State Archives” (Архіви американських штатів)⁷⁹ поставив перед архівами штатів завдання пересистематизації колекцій, сформованих без дотримання “принципу походження”. Тому у 1970–1980-і рр. так звані “Зелені файли” (назва походить від пофарбованих у зелений колір кабінетів, в яких документи законодавчих і виконавчих органів штату періоду 1800–1877 рр. були розміщені після упорядкування) були пересистематизовані відповідно до “принципу походження” і каталогізовані, проведенню цих робіт сприяла комп’ютеризація архіву⁸⁰.

А. Саллі неодноразово ставав мішенню для нападок з боку своїх опонентів. У часи реалізації “Нового курсу” Президента Ф. Д. Рузвельта в архівній галузі (1935–1942) проти Саллі різко виступили Енн Кінг Грегорі (Anne King Gregorie, 1887–1960) та Роберт Л. Мерівезер (Robert L. Meriwether, 1919–1958). Суть конфлікту полягала у боротьбі за право зберігання і розпорядження офіційними та історичними документами штату Південна Кароліна. Суперечки виникали про тип установи, уповноваженої на зберігання документів (бібліотека чи архів), методів систематизації документів тощо. А. Саллі, незважаючи на нестачу освіти і професійні помилки, завжди був прибічником незалежної структури – архівного департаменту штату. Мерівезер і Грегорі, які представляли Університет Південної Кароліни, наполягали на уповноваженні бібліотеки на зберігання документів штату, спочатку університетської (засновником якої був Мерівезер), а потім Бібліотеки штату (першим директором якої також був Мерівезер).

У період 1936–1941 рр. Енн К. Грегорі, професор історії університету, очолила проект з описування історичних документів “Historical Records Survey, HRS”, який був частиною широкомасштабного проекту федеральної Адміністрації громадських робіт. Цей проект передбачав упорядкування документів та укладання на них описів і індексів у кожному штаті за рахунок фінансування з федерального бюджету і силами безробітних. У проекті у Південній Кароліні брало участь 130 безробітних, але більшість з них не мала жодної уяви про роботу з архівними

документами, тому укладання описів і упорядкування документів стали для Грегорії “gargantuan task” (“завданням, яке міг би виконати тільки велетень Гаргантюа”). На момент закриття проекту були створені і опубліковані описи тільки 14 з 46 округів штату. У межах проекту Мерівезер та Грегорі ініціювали прийняття 30 квітня 1937 року Акта про передачу документів з окружних установ штату до університетської бібліотеки. Мерівезер хотів провести через Асамблею положення про знищення деяких документів через побоювання, що його бібліотека може потонути у “документальному смітті”, для зберігання якого він не мав ані грошей, ані приміщення, ані співробітників. Саллі запобіг уведенню цього положення до Акта.

1938 року Грегорі намагалась ініціювати мікрофільмування великих серій документів як колоніального, так і періоду штату, але у її розпорядженні не було ні обладнання, ні коштів для проведення цих робіт. Натомість А. Саллі запросив Чарльза У. Паапа (Charles W. Paape) з Іллінойсу, а пізніше Уільяма Самнера Дженкінса (William Sumner Jenkins, 1902–1978) з університету Північної Кароліни (проект Бібліотеки Конгресу) для мікрофільмування “Індіанських книг” (Indian Books), листування колоніальних агентів з урядом Британської імперії, журналів законодавчих органів штату, документів з історії Південної Кароліни періоду до 1800 р. Енн К. Грегорі 1942 р. очолила проект по збереженню культурних ресурсів штату і вважала, що мікрофільмування є відповіддю на всі питання щодо забезпечення збереженості “історичних документів національної важливості”. Проте вона не змогла реалізувати свою ідею і довелося чекати 1950-х рр., коли при наступникові А. Саллі, Джеймсе Херолді Істербі (James Harold Easterby, 1898–1960), в архіві штату розпочалася програма мікрофільмування. То ж “війна” між університетом і архівним департаментом почалася вже у 1930-ті рр.⁸¹

У 1948 р. Р. Л. Мерівезер ініціював передачу архіву у підпорядкування Бібліотеки штату. Він спеціально залишив посаду голови Департаменту історії Університету Південної Кароліни, щоб очолити Бібліотеку, і цього разу переміг. 80-річного А. Саллі було звинувачено у недостатній увазі до забезпечення збереженості документів, їх ремонту та описуванню. 23 червня 1949 р. замість нього призначено Дж. Г. Істербі, а архів поєднано з бібліотекою. Супротивники Саллі вирішили дозволити йому залишитися в архіві, але 24 червня 1949 р. він покинув архів назавжди. Пізніше він писав своїм друзям, що Мерівезер і його прибічники своєю брехнею отруїли його, нервова система не витримала, і він не може повністю оговтатися від шоку. Чарльз Лессер у XXI ст. підкреслив в “Історії Департаменту архівів Південної Кароліни”, що А. Саллі відіграв ключову роль у створенні і діяльності архіву як окремого органу державної влади, відповідального за документи, попри всі негаразди; він став жертвою професіоналізації історії, сво-

го віку і нещасних аспектів його власної особистості⁸².

1964 р. архів Південної Кароліни очолив Чарльз Едвард Лі (Charles Edward Lee, 1918–2008, директор архіву у 1964–1986, 27-й Президент Товариства американських архівістів у 1972–1973 рр.), через три роки архіву повернули його статус і назву – Департамент архівів і історії, його штат зріс з 12 до 123 співробітників, була заснована програма управління документацією, з успіхом розвивались програми мікрофільмування і каталогізації (програма SPINDEX II, пілотний проект Бібліотеки Конгресу – MARC (машиночитаний каталог)), були визначені серії документів постійного зберігання в установах штату, відкрито Центр документації для зберігання документів тимчасових термінів, читальні зали архіву щорічно відвідувало більше 10 тис. дослідників. Натомість

два його наступники, Джордж Л. Вогт (George L. Vogt, 1987–1995) та Роджер Е. Строуп (Rodger E. Stroup, 1997–2009), знов були змушені витрачати неймовірні сили на відшукування фінансування для підтримки існування і діяльності архіву⁸³.

Проблема дослідження історії Флориди і її архівів, як писав дослідник історії історичних товариств Дж.А. Робертсон, полягала у розпорошеності її архівних документів по архівах Іспанії, Куби, Мексики, Великобританії, а також по різних бібліотеках і архівах Сполучених Штатів. Після передачі Флориди Сполученим Штатам, у 1821 р. новий уряд призначив хранителів архівів у містах Сент Огастин і Пенсакола та вони значної роботи не здійснювали. Після Громадянської війни (1861–1865 рр.) документи було розміщено у Капітолії штату у Таллахассі, але 1905 року значну їх кількість передано до Бібліотеки Конгресу США. Про прийняття Акту про заснування Бібліотеки у Флориді зустрічаються відомості від 18 липня 1845 р. Фактично було створено три бібліотеки: законодавчих, виконавчих та судових органів влади. Відповідно до закону від 11 січня 1855 р. усі три бібліотеки були

Чарльз Едвард Лі у віці 26 років, директор Департаменту архівів і історії Південної Кароліни у 1964–1986, 27-й Президент Товариства американських архівістів у 1972–1973 рр. (Lesser Charles H. A History of the South Carolina Department of Archives & History, 1905-1960. – Columbia, South Carolina: South Carolina Department of Archives & History, 2009. – P. 101).

підпорядковані Секретареві штату. Ще один акт від 13 лютого 1861 р. підпорядкував юридичну бібліотеку Верховному суду штату. Невеликі за обсягом колекції книг і документів зберігали коледжі та Університет Флориди.

4 червня 1925 року був прийнятий черговий закон, згідно з яким створювалась Бібліотека штату і Секретар штату оголошувався Бібліотекарем, але, як зазначав Дж. Робертсон, жодних реальних кроків щодо виконання цього закону не було зроблено. Однак законодавчими зборами були виділені кошти для Томаса Уільяма Боскетта (Thomas William Bauskett, 1866–1917, історик штату Флорида), якого направили до Вашингтону копіювати документи з історії Флориди у центральних бібліотеках. На початку ХХ ст. у Флориді активізували діяльність історичні товариства Сент Огастина та Сент Пітерсберга. Емілі Ллойд Уілсон (Emily Lloyd Wilson, 1868–1960), історик і бібліотекар-ентузіаст з Історичного товариства Сент Огастина, доклала значних зусиль до описування іспанських документів, друкування і фотографування мап і манускриптів, збирання книг з історії Флориди. Будинок для бібліотеки побудував родич Емілі, філантроп Джон Літлджон Уілсон (John Littlejohn Wilson, 1813–1899). Колекцію книг і документів зібрали освітяни та приватні колекціонери Філіп Кіз Йонг та Джуліан Чендлер Йонг (Philip Keyes Yonge, 1850–1934, (батько) та Julien Chandler Yonge, 1879–1962, (син)) з Пенсаколи. Їх колекція містила невелику кількість іспанських документів, натомість в ній були значні обсяги документів урядових установ, книги, газети і журнали, видані у Флориді. Йонги фінансово і інтелектуально довгий час підтримували Історичне товариство Флориди⁸⁴.

У Флориді діяло два історичних товариства зі схожими назвами: “Історичне товариство штату Флорида” (Florida State Historical Society) та “Історичне товариство Флориди” (Florida Historical Society).

“Історичне товариство Флориди” було засноване у Сент Огастині у 1856 р. під назвою “Historical Society of Florida”. 26 листопада 1902 р. у Джексонвіллі воно було реорганізоване у “Florida Historical Society” (інкорпороване законодавчими зборами штату 15 травня 1905 р.)⁸⁵. Товариство від 1902 р. веде відлік своєї історії, відсвяткувавши вже 100-річний ювілей. Метою діяльності цього Товариства, як і багатьох інших, було “збирання, систематизація і зберігання усіх матеріалів, що відносяться до історії, або ілюструють іншим чином Флориду, у тому числі книги, брошури, документи, архіви, манускрипти, газети, щоденники, записки, листи, промови, мапи, плани, огляди, портрети, світлини або інші зображення видатних особистостей в історії Флориди, яскраві ілюстрації пейзажів Флориди... Також залишки кожного виду, або історичного або передісторичного, скам’янілостей, геологічні зразки та будь-які інші ілюстрації Флориди. Готувати, редагувати і публікувати

статті, нариси, біографії, брошури, книги і документи, що описують і ілюструють Флориду...”⁸⁶. Ця мета була оприлюднена у виступі 1-го Президента Товариства Джорджа Рейнсфорда Фейербенкса (George Rainsford Fairbanks, 1820–1906). Фейербенксу було 22 роки, коли щойно одружившись із Сарою Кетрін Райт (Sarah Catherine Wright), він переїхав з Вашингтону до маленького і тихого Сент Огастина. Фейербенкс був одним із засновників діоцезії Флориди, членом Сенату Флориди та мером Сент Огастина. Бакінгем Сміт (Buckingham Smith), посланник США у Мадриді, який перекладав багато документів для Історичного товариства Флориди і самого Фейербенкса, наполягав, щоб той написав історію дослідження і заселення Флориди. 1858 року Фейербенкс опублікував книгу “The History and Antiquities of the City of S. Augustine, Florida” (Історія і старожитності м. Сент Огастина, Флорида), 1871 р. з під пера Фейербенкса вийшла “The History of Florida” (Історія Флориди), а 1904 р. – історія Університету Півдня “History of the University of the South”. Усі ці книги були написані на підставі оригінальних першоджерел⁸⁷. 2-м Президентом Товариства був Френсіс Філіп Флемінг (Francis Phillip Fleming, 1841 – помер 20 грудня 1908), губернатор Флориди, за підтримки якого з квітня 1908 р. було започатковане видання “The Florida Historical Society Quarterly” (Щоквартальник Історичного товариства Флориди). Після смерті Флемінга фінансування Товариства різко скоротилося і діяльність припинилась. Її відновлення пов’язане із Артуром Т. Уільямсом (Arthur T. Williams, ?–?), якого було обрано президентом Товариства у 1924 р., та Дж. К. Їонгом⁸⁸.

“Історичне товариство штату Флорида” було засноване 29 листопада 1921 р. зусиллями Джона Б. Стетсона (John B. Stetson, Jr., 1884–1952, посланник США у Польщі у 1925–1929 рр.) та Дженнетт Тербер Коннор (Jeannette Thurber Connor, 1872–1927)⁸⁹, які прагнули, щоб їх товариство відрізнялось від усіх інших. Проте мета товариства була визначена аналогічною усім іншим організаціям: створення бібліотеки, зберігання історичних документів, здійснення історичних досліджень і публікація їх результатів, пошук і копіювання документів з інформацією, яка висвітлює “білі плями” в історії Флориди. Члени Товариства зосередились на виявленні і копіюванні документів, у тому числі в архівах Мадриду, Севільї, Сіманкасу (Іспанія)⁹⁰. Дж. Т. Коннор переклала і підготувала до видання документи для збірників, виданих Історичним товариством: “Pedro Menéndez de Avilés: Memorial by Gonzalo Solis de Merás” (1923); “Colonial Records of Spanish Florida” (Колоніальні документи іспанської Флориди, 1925, 1930); “The Whole and True Discovery of Terra Florida” (Повне і правдиве дослідження землі Флорида, 1927)⁹¹.

Архіви Флориди були описані Комісією публічних архівів на початку ХХ ст. Звіт про їх стан і склад колекцій був опублікований Девідом Й. Томасом, який констатував значну розпорошеність архівних до-

кументів різними інституціями штату та за кордоном⁹². Архівні функції у Флориді нині виконує Відділ бібліотек і інформаційних служб Департаменту штату Флоріда⁹³.

Таким чином, у Південно-Атлантичних штатах у забезпеченні збереженості архівних документів у XIX – на початку XX ст. значну роль відігравали історичні товариства. У всіх штатах, крім Делаверу і Західної Вірджинії історичні товариства утворені ще до Громадянської війни (Вірджинія – у 1831 р., Джорджія у 1839 р., Північна Кароліна у 1844 р., Меріленд у 1844, Південна Кароліна у 1855 р. (бібліотечне товариство у 1833 р.), Флорида у 1856 р.), що свідчить про культурні досягнення регіону довоєнного періоду. Прагнення зберігати історію було притаманне “білим” жителям регіону і демонструвало наявність високої інтелектуальної культури та розуміння значущості історичних джерел. Однак Південь страждав від того, що інші не поцінювали його заслуги належним чином. Так, у Вірджинії інтелігенція вважала, що роль їхнього штату в Американській революції незаслужено применшується. Це стало поштовхом до заснування історичного товариства і збирання у перші роки його діяльності архівних джерел, що доводили значний внесок Вірджинії у заснування Сполучених Штатів. Пожвавлення архівного руху історичних товариств відбулося на Півдні наприкінці XIX ст., коли південні штати оговтались після депресії повоєнного періоду. У цей час утворилися історичні товариства у Західній Вірджинії (1890 р.), Делавері (1891 р.), активізувало свою діяльність товариство Джорджії (1898 р.).

Історики своєю невтомною працею сприяли утворенню архівних установ органами влади штатів. У Меріленді перший архів заснували ще колоніальні органи влади, але у 1850–1934 рр. Історичне товариство безпосередньо виконувало функції офіційного архіву штату. Архів штату Меріленд був утворений на хвилі піднесення патріотичних настроїв з приводу святкування 300-річчя заснування колонії. У Вірджинії органи влади направляли свої документи на зберігання до бібліотеки штату, яка підтримувала тісні з'язки з Історичним товариством. У Джорджії Історичне товариство було уповноважене Генеральною асамблеєю збирати і зберігати документи органів влади ще 1839 року, а Департамент архівів і історії був утворений з ініціативи членів Історичного товариства у 1918 році. Члени Історичного товариства Північної Кароліни, штаб-квартирою якого й досі є університет штату, мали значний вплив не лише на становлення архівної справи у штаті, а й на розвиток архівної галузі країни в цілому. У Південній Кароліні Департамент архівів і історії був утворений з ініціативи секретаря Історичного товариства А. С. Саллі, Департамент функціонує у даний час як самостійний орган виконавчої гілки влади. А. С. Саллі ризикував своєю кар'єрою, щоб довести органам влади і своїм опонентам необхідність існування ар-

хівного департаменту як самостійної установи. Історичне товариство Західної Вірджинії, започаткувавши колекцію архівних документів, передало її до Бюро архівів і історії, яке стало офіційним архівом штату. У Делавері створення архіву ініціювали лідерки жіночого історичного Товариства колоніальних дам Америки, вони збирали і упорядковували архіви, домоглися спорудження архівної будівлі. Отже, цілком правий був видатний американський вчений Р. Дж. Кокс, коли підкреслював непересічну роль історичних товариств Старого Півдня у забезпеченні збереженості історичних документів і створенні архівних установ.

Члени історичних товариств докладали значних зусиль до збирання архівних джерел з історії своїх штатів за кордоном. Ітан Аллен та Джон Генрі Александер виявляли і копіювали документи з історії Меріленду в архівах Великобританії і Італії, Джон У.М. Лі ініціював заснування фонду для придбання документів Лордів Балтимору у Великобританії і особисто повернув їх до Балтимору. Історики Флориди, усвідомлюючи необхідність виявлення і копіювання історичних документів в архівах Іспанії, заснували Історичне товариство штату Флорида. Історичні товариства опублікували значну кількість збірок історичних документів, започаткували видання періодичних історичних журналів.

Широкий архівний рух історичних товариств сприяв формуванню потужної архівної галузі регіону. У Меріленді 1935 року відкрито "Hall of Records". Архівна спільнота США визнала заслуги Архівіста Меріленду М.Л. Редоффа, обравши його 10-м Президентом Товариства американських архівістів. У Делавері 1905 року створено єдиний у США архів, що має назву "Публічний архів". У цьому штаті працював відомий у США архівіст, 18-й Президент Товариства американських архівістів Л. де Валінгер. Північна Кароліна спробувала різні форми архівної організації у своєму штаті – Історичну комісію, Департамент архівів і історії та врешті-решт віднесла свої архіви до сфери органів культури, зупинившись на Управлінні архівів і історії у складі Департаменту культурних ресурсів. Проте у Північній Кароліні довгий час функціонував Департамент архівів і історії як орган незалежної гілки влади. З Північної Кароліни походять 1-й Президент Товариства американських архівістів А. Р. Ньюсом, 1-й Архівіст США Р. Д. В. Коннор, 1-й Президент національної організації краєзнавців Американської асоціації історії штатів і округів, 6-й Президент Товариства американських архівістів К. Ч. Кріттенден, 24-й Президент Товариства американських архівістів, один із лідерів руху за незалежність Національного архіву США Х. Г. Джонс. У Південній Кароліні керівниками Департаменту архівів і історії працювали видатні архівісти США А.С. Саллі та Ч. Е. Лі, який очолював Товариство американських архівістів у 1972–1973 рр. Джорджія відома одним із найкращих архівних будинків у США, до спорудження якого доклала значних зусиль керівник Департаменту ар-

хівів і історії, 15-й Президент Товариства американських архівістів, визнаний світовою архівною спільнотою архівіст і вчений М.Г. Брайен. У Бібліотеці Вірджинії працював відомий у всьому світі винахідник ламінатора архівних документів У.Дж. Барроу.

Отже, найбільша кількість архівних установ із незалежним статусом була утворена саме у Південно-атлантичному регіоні США: один “Hall of Records” (архів як меморіальний комплекс), один Публічний архів, три Департаменти архівів і історії. Наявність плеяди провідних архівістів США, уродженців Півдня, ще раз підтверджує високий культурний розвиток регіону, архівна галузь якого є однією із провідних.

¹ Лекции. – Историко-архивный институт, 1941 (машинопись с авторскими правками карандашом). – 45 с. СИФ ОЦНТИ ВНИИДАД (Москва), Инв. № бр. 356; *Бржостовская Н.В.* Архивное дело в странах Европы и Америки в период капитализма (от французской буржуазной революции конца XVIII в. до Первой мировой войны) / *Бржостовская Н.В.* Архивы и архивное дело в иностранных государствах (краткий конспект лекций для заочного факультета). Выпуск II. Под ред. проф. В.В.Максакова. – М., 1957. – 92 с. СИФ ОЦНТИ ВНИИДАД (Москва), Инв. № 3065; *Бржостовская Н.В.* Развитие архивного дела в новейшее время (1918–1960 гг.). (Конспект лекций для студентов заочного факультета МГИАИ) // Архивы и архивное дело в иностранных государствах. Выпуск III (машинопись). – М.: МГИАИ, кафедра истории и организации архивного дела, 1961. – 188 с. СИФ ОЦНТИ ВНИИДАД (Москва), Инв. № 3066; *Бржостовская Н.В.* Архивы и архивное дело в зарубежных странах (история и современная организация). Учебное пособие / Под ред. Ю.Ф.Кононова. – М.: МГИАИ, 1971. – 311 с.

² *Левченко Л.Л.* Американські архівісти про американські архіви (історіографічний огляд праць американських архівістів, вчених і практиків з історії та діяльності архівів штатів та округів) // *Архіви України*. – 2013. – Випуск 3 (285): травень–червень. – С. 145–185.

³ *Морозова И.В.* Дискурс Старого Юга в “романе домашнего очага”: творческое наследие писательниц США первой половины XIX века. Дисс. ... докт. филологич. наук: 10.01.03 “Литература народов стран зарубежья”. – Санкт-Петербург, 2006. – 406 с.; *Пазенко Е.А.* Культурная самоидентификация южан / *Е.А. Пазенко.* Общественно-политическая мысль на Юге США в 30–50-е гг. XIX в. Автореф. ... дисс. ... канд. ист. наук: 07.00.03 “Всеобщая история”. – Владивосток, 1999. – 24 с.

⁴ *Cox J. Richard.* Other Atlantic States: Delaware, Florida, Georgia, Maryland, New Jersey, and South Carolina / У книзі: *Jones H.G.* Historical Consciousness in the Early Republic. The Origins of State Historical Societies, Museums, and Collections, 1791–1861. – Chapel Hill: North Caroliniana Society, Inc. and North Carolina Collection, 1995. – P. 106.

⁵ *Cox Richard J.* Public Records in Colonial Maryland // *American Archivists*. – 1974, April. – Vol. 37, № 2. – P. 263–275.

⁶ Ibid.

⁷ Ibid.

⁸ *Radoff Morris L.* The Maryland Records in the Revolutionary War // *American Archivist*. – 1974, April. – Vol. 37, № 2. – P.277–285.

⁹ Maryland State Archives. History of the Archives [Електронний ресурс] // Режим доступу: <http://msa.maryland.gov/msa/intromsa/html/msahist.html#hist>

¹⁰ *Semmes E.J.* John H.B. Latrobe and his times, 1803–1891. – Baltimore, MD: The Norman, Remington Co., 1917. – P. 417.

¹¹ A History of Maryland Historical Society, 1844–2006 // Maryland Historical Magazine. – 2006, Winter. – Vol. 101, № 4. – P. 401–516; *Cox J. Richard.* Other Atlantic States: Delaware, Florida, Georgia, Maryland, New Jersey, and South Carolina / *Jones H.G.* Historical Consciousness in the Early Republic... – P. 102–118.

¹² *Dunlap L.W.* Maryland Historical Society / *Leslie Whittaker Dunlap.* American Historical Societies, 1790–1860. – Madison, Wisconsin, 1944. – P. 163–164; A History of Maryland Historical Society, 1844–2006 // Maryland Historical Magazine. – 2006, Winter. – Vol. 101, № 4. – P. 407.

¹³ A History of Maryland Historical Society, 1844–2006 // Maryland Historical Magazine. – 2006, Winter. – Vol. 101, № 4. – P. 416–417.

¹⁴ Gallery of Presidents, 1844–2006 / A History of Maryland Historical Society, 1844–2006 // Maryland Historical Magazine. – 2006, Winter. – Vol. 101, № 4. – P. 502–507.

¹⁵ A History of Maryland Historical Society, 1844–2006 // Maryland Historical Magazine. – 2006, Winter. – Vol. 101, № 4. – P. 422.

¹⁶ A History of Maryland Historical Society, 1844–2006 // Maryland Historical Magazine. – 2006, Winter. – Vol. 101, № 4. – P. 444–448.

¹⁷ *Shelley F.* The Publication Program of the Maryland Historical Society // American Archivist. – 1952, October. – Vol. 15, № 4. – P. 313–316.

¹⁸ A History of Maryland Historical Society, 1844–2006 // Maryland Historical Magazine. – 2006, Winter. – Vol. 101, № 4. – P. 457.

¹⁹ *Hill R.R.* Dr. James Alexander Robertson 1873–1939 // The Hispanic American Historical Review. – 1939, May. – Vol. XIX, № 2. – P. 127–129.

²⁰ *Talley D.M.* Morris Leon Radoff: The Man and the Monument // American Archivist. – 1981, Fall. – Vol. 44, № 4. – P. 327–340.

²¹ Maryland State Archives. History of the Archives [Електронний ресурс] // Режим доступу: <http://msa.maryland.gov/msa/intromsa/html/msahist.html#hist>

²² *Dawson E.* Public Archives of Delaware / *Edgar Dawson* // Annual Report of the American Historical Association for the Year 1906 in two volumes. Vol. II. – Washington: Government Printing office, 1908. – P. 129–148.

²³ About the Delaware Public Archives [Електронний ресурс] // Режим доступу: <http://archives.delaware.gov/aboutagency.shtml>

²⁴ The National Society of The Colonial Dames of America its beginnings, its purpose and a record of its work, 1891–1913. – Printed for the Society, MCMX 1 1 1. – P. 44–45.

²⁵ Register of National Society of the Colonial Dames of America in the State of Delaware. – Wilmington, 1913. – P. 5–7.

²⁶ *Shields A.J.* Dr. Leon deValinger, Jr. [Електронний ресурс] // Режим доступу: <http://jnjreid.com/cdb/devalinger.html>

²⁷ *Lowel H.P.* Building a Public Archives in Delaware for the Twenty-First Century // American Archivist. – 1997, Spring. – Vol. 60, № 2. – P. 152–165.

²⁸ *Bryan F. Charles.* Virginia / *Jones H.G.* Historical Consciousness in the Early Republic... – P. 80, 83.

²⁹ *Bryan F. Charles.* Virginia / *Jones H.G.* Historical Consciousness in the Early Republic... – P. 85.

³⁰ Офіційний веб-сайт Історичного товариства Вірджинії // URL: http://www.vahistorical.org/about/battle_abbey.htm

³¹ *McDaid Davis Jennifer*. Morgan Poitiaux Robinson (1876–1943) // Encyclopedia Virginia. Virginia Foundation for the Humanities, 19 Jun. 2012. Web. 1 Jul. 2013. URL: http://www.encyclopediavirginia.org/Robinson_Morgan_Poitiaux_1876-1943

³² *Munden Ken*. William J. Barrow, 1904–1967 // American Archivist. – 1967, October. – Vol. 30, № 4. – P. 635–637; *Barrow J. W.* Restoration Methods // American Archivist. – 1943, July. – Vol. 6, № 3. – P. 151–154; *Barrow J. W.* Black Writing Ink of the Colonial Period // American Archivist. – 1948, October. – Vol. 11, № 4. – P. 291–307; *Church A. John*. William J. Barrow: A Remembrance and Appreciation // American Archivist. – 2005, Spring–Summer. – Vol. 68, № 1. – P. 152–160.

³³ *Baldacci David*. The Library of Virginia: Virginia's Collective Experience [Відеофільм, Електронний ресурс] // Режим доступу: <http://www.lva.virginia.gov/about/default.asp>

³⁴ West Virginia Division of Culture and History [Електронний ресурс] // Режим доступу: <http://www.wvculture.org/history/wvsamenu.html>

³⁵ *Bryan G.M.* Recent Archival Developments in Georgia // American Archivist. – 1953, January. – Vol. 16, № 1. – P. 55–59.

³⁶ *Jack Theodore H.* The preservation of Georgia History // The North Carolina Historical Review. – 1927, July. – Vol. 4, № 3. – P. 239–251.

³⁷ *Smith David John*. The Historian as Archival Advocate: Ulrich Bonnell Phillips and the Records of Georgia and the South // American Archivist. – 1989, Summer. – Vol. 52, № 3. – P. 320–331.

³⁸ *Bryan M.G.* Recent Archival Developments in Georgia // American Archivist. – 1953, January. – Vol. 16, № 1. – P. 57–58.

³⁹ *Knight F. L.* Lucian Lamar Knight (1868–1933) // The New Georgia Encyclopedia [Електронний ресурс] // Режим доступу: <http://www.georgiaencyclopedia.org/nge/Article.jsp?id=h-3503>

⁴⁰ *Jones G. H.* Mary Givens Bryan, 1910–1964 // American Archivist. – 1964, October. – Vol. 27, № 4. – P. 505–507; *Groover L. Robert*. Protector of Georgia Heritage: The Story of Mary Givens Bryan // The Georgia Historical Quarterly. – 1967, March. – Vol. 51, № 1. – P. 1–14.

⁴¹ *Bryan Mary Givens*. Changing Times // American Archivist. – 1961, January. – Vol. 24, № 1. – P. 3–10.

⁴² Gov. Nathan Deal and Secretary of State Brian Kemp. Deal, Kemp to keep Georgia's Archives open. October 18, 2012 // Office of the Governor [Електронний ресурс] // Режим доступу: <http://gov.georgia.gov/press-releases/2012-10-18/deal-kemp-keep-georgia's-archives-open>

⁴³ Georgia Archives [Електронний ресурс] // Режим доступу: <http://www.georgiaarchives.org/>

⁴⁴ The Board of Regents of the University System of Georgia [Електронний ресурс] // Режим доступу: <http://www.usg.edu/regents/>

⁴⁵ *Whichard P. Willis*. North Carolina / *Jones H.G.* Historical Consciousness in the Early Republic...P. 93; *De Roulhac Hamilton J. G.* The preservation of North Carolina History // The North Carolina Historical Review. Raleigh, N.C.: North Carolina Historical Commission. – 1927, January. – Vol. 4, № 1. – P. 3–21.

⁴⁶ Printed Records. Report on the Public Archives of North Carolina // Annual Report of the American Historical Association for the year 1900. In two volumes. –

Vol. II (Report of the Public Archives Commission). – Washington, 1901. – P. 252–261.

⁴⁷ *Whichard P. Willis*. North Carolina / *Jones H.G.* Historical Consciousness in the Early Republic... P. 92–97.

⁴⁸ *Jones G.H.* North Carolina's Local Records Program // *American Archivist*. – 1961, January. – Vol. 24, № 1. – P. 27–28.

⁴⁹ *Newsome Albert Ray*. The preservation of local archives: a guide for public officials. – American Historical Association, Public Archives Commission: Presses of Edwards and Broughton Company, 1932. – 16 pp.

⁵⁰ *Sanford Terry*. North Carolina – Three Hundredth Birthday // *American Archivist*. – 1964, January. – Vol. 27, № 1. – P. 17.

⁵¹ *Crittenden C. C.* Some Problems of State Archival Administration Agencies // *American Archivist*. – 1941, October. – Vol. 4, № 4. – P. 262–266; *Crittenden C. C.* The State Archivist Looks to the Future // *American Archivist*. – 1945, July. – Vol. 8, № 3. – P. 185–193; *Crittenden Christopher*. The State Archivist and the Researcher // *American Archivist*. – 1956, July. – Vol. 19, № 3. – P. 215–220.

⁵² *Brooks Philip C.* Christopher Crittenden, 1902–1969 // *American Archivist*. – 1970, January. – Vol. 33, № 1. – P. 80–81.

⁵³ *Jones Houston Gwynn*. North Carolina's Local Records Program // *American Archivist*. – 1961, January. – Vol. 24, № 1. – P. 39–40.

⁵⁴ *Jones Houston Gwynn*. Clio in the Courthouse: North Carolina's Local Records Program at Age Twenty-Five // *American Archivist*. – 1986, Winter. – Vol. 49, № 1. – P. 47–49.

⁵⁵ *Jones Houston Gwynn*. North Carolina's Local Records Program // *American Archivist*. – 1961, January. – Vol. 24, № 1. – P. 25–41.

⁵⁶ *Jones Houston Gwynn*. State archival-records management programs in the United States // *Archivum*. – Vol. XI for 1961. – Paris: Presser Universitaires de France, 1963. – P. 135–142.

⁵⁷ *Posner Ernst*. American State archives. – University of Chicago Press, 1964. – 397 p.

⁵⁸ *Houston Gwynn Jones* [Електронний ресурс] // Режим доступу: <http://wc.rootsweb.ancestry.com/cgi-bin/igm.cgi?op=GET&db=caswellcounty&id=I8698>

⁵⁹ *Jones Houston Gwynn*. The Records of a Nation: Their Management, Preservation, and Use. – New York: Atheneum, 1969. – 308 pp.

⁶⁰ *Jones Houston Gwynn*. Historical Consciousness in the Early Republic. The Origins of State Historical Societies, Museums, and Collections, 1791–1861. – Chapel Hill: North Caroliniana Society, Inc. and North Carolina Collection, 1995. – 261 pp.

⁶¹ *Jones Houston Gwynn*. The Pink Elephant Revisited // *American Archivist*. – 1980, Fall. – Vol. 43, № 4. – P. 473–483; *Jones Houston Gwynn*. Clio in the Courthouse: North Carolina's Local Records Program at Age Twenty-Five // *American Archivist*. – 1986, Winter. – Vol. 49, № 1. – P. 41–51 та ін.

⁶² *Patterson A. M.* State Archival Agencies' Services to Other State Agencies // *American Archivist*. – 1963, July. – Vol. 26, № 3. – P. 315–318.

⁶³ The State Archives is part of the Division of Archives and Records of the Office of Archives and History and the Department of Cultural Resources. [Електронний ресурс] // Режим доступу: <http://www.archives.ncdcr.gov/>

⁶⁴ Introduction // *Proprietary Records of South Carolina*. Edited by Susan Baldwin, Harriott Cheves Leland. – Charleston: Published by the History Press, 2007. – P. 39.

⁶⁵ South Carolina Archives. Robert W. Gibbes Collection of Revolutionary War Manuscripts, 1773–1820. Call number: S 213089. Finding aid // Режим доступу: <http://www.archivesindex.sc.gov/onlinearchives/Terms/Series/SeriesDescriptions/S213089.html>

⁶⁶ *Salley A.S.* The preservation of South Carolina History // *The North Carolina Historical Review*. – 1927, April. – Vol. 4, № 2. – P. 145–149.

⁶⁷ *Dunlap L.W.* South Carolina Historical Society / *Leslie Whittaker Dunlap*. American Historical Societies, 1790–1860. – Madison, Wisconsin, 1944. – P. 208.

⁶⁸ *Salley A.S.* The preservation of South Carolina History // *The North Carolina Historical Review*. – 1927, April. – Vol. 4, № 2. – P. 145–149.

⁶⁹ Див. офіційний веб-сайт Історичного товариства Південної Кароліни – URL: http://www.southcarolinahistoricalociety.org/?page_id=21

⁷⁰ *Salley A.S.* The preservation of South Carolina History // *The North Carolina Historical Review*. – 1927, April. – Vol. 4, № 2. – P. 150–154.

⁷¹ *Easterby H. J.* The Archives of South Carolina // *American Archivist*. – Vol. 15. – № 3. – 1952, July. – P. 242–243.

⁷² *Lesser Charles H.A.* History of the South Carolina Department of Archives & History, 1905–1960. – South Carolina Department of Archives & History. – Columbia, South Carolina. – 2009. – P. 1–6.

⁷³ *Ibid.* – P. 3.

⁷⁴ *Ibid.* – P. 5.

⁷⁵ Сучасна назва архіву – “Department of Archives and History” (Департамент архівів і історії) [Електронний ресурс] // Режим доступу: <http://scdah.sc.gov/aboutus/Pages/default.aspx>

⁷⁶ *Woody R.H.* The Public Records of South Carolina // *American Archivist*. – Vol. 2. – № 4. – 1939, October. – P. 244–263.

⁷⁷ *Lesser Charles H.A.* History of the South Carolina Department of Archives & History... – P. 20.

⁷⁸ *Ibid.*... – P. 23.

⁷⁹ *Posner Ernst.* American State archives. – University of Chicago Press, 1964. – P. 329.

⁸⁰ *Lesser Charles H.A.* History of the South Carolina Department of Archives & History... – P. 45.

⁸¹ *Lesser Charles H.A.* History of the South Carolina Department of Archives & History... – P. 37–42. *Hemphill Edwin W.* James Harold Easterby, 1898–1960 // *American Archivist*. – 1961, April. – Vol. 24, № 2. – P. 160–161.

⁸² *Lesser Charles H.* A History of the South Carolina Department of Archives & History... – P. 55.

⁸³ *Easterby J.H.* The Archives of South Carolina // *American Archivist*. – 1952, July. – Vol. 15, № 3. – P. 241–247; *Tryon Roy H.* The South Carolina Archives: A Decade of Change and Program Development // *American Archivist*. – 1997, Spring. – Vol. 60, № 2. – P. 166–183.

⁸⁴ *Robertson A. James.* The preservation of Florida History // *The North Carolina Historical Review*. – 1927, October. – Vol. IV, № 4. – P. 350–352.

⁸⁵ *Fleming P.F.* George Rainsford Fairbanks // *Publications of The Florida Historical Society*. Quarterly. – 1908, April. – Vol. 1, № 1. – P. 5–7; *Adams S. Chas.* Prospectus // *Publications of The Florida Historical Society*. Quarterly. – 1908, April. – Vol. 1, № 1. – P. 3–4.

⁸⁶ *Robertson A. James.* The preservation of Florida History // *The North Carolina Historical Review*. – 1927, October. – Vol. IV, № 4. – P. 357.

⁸⁷ *Strock G. Michael*. George Rainsford Fairbanks: A Man of Many Facets by Arthur Joseph Lynch // *The Florida historical quarterly*. – 2002, Winter. – Vol. 80, № 3. – P. 408–411.

⁸⁸ *The Florida Historical Society, 1902–1924* // *The Florida Historical Society. Quarterly*. – 1924, July. – Vol. III, № 1. – P. 9.

⁸⁹ *Florida State Historical Society* // *The Georgia Historical Quarterly*. – 1924, June. – Vol. 8, № 2. – P. 142–145.

⁹⁰ *Robertson A. James*. The preservation of Florida History // *The North Carolina Historical Review*. – 1927, October. – Vol. IV, № 4. – P. 358–361.

⁹¹ Jeannette Thurber Connor. Collection of Floridiana. Finding aid encoded by Library of Congress Manuscript Division, 2011. Washington, D.C., 2011 // URL: <http://hdl.loc.gov/loc.mss/eadmss.ms011094>

⁹² *Thomas Y.D.* Report on the Public Archives of Florida / *David Y. Thomas* // *Annual Report of the American Historical Association for the Year 1906* in two volumes. Vol. II. – Washington, 1908. – P. 149–158.

⁹³ State Archives of Florida. Division of Library and Information Services. Florida Department of State [Электронный ресурс] // Режим доступа: http://dlis.dos.state.fl.us/index_Researchers.cfm

Освещена история архивов восьми юго-атлантических штатов США: Делавэр, Мэриленд, Южная Каролина, Северная Каролина, Джорджия, Виргиния, Западная Виргиния, Флорида, в том числе архивное движение исторических обществ за сохранение документального исторического наследия, основание архивных учреждений и их развитие от колониальных времен до современности. Особое внимание уделено вкладу региональных архивистов в развитие архивного дела в штатах и стране в целом.

Ключевые слова: исторические общества Соединенных Штатов; история архивов штатов США; архив штата Делавэр; архив штата Мэриленд; архив штата Южная Каролина; архив штата Северная Каролина; архив штата Джорджия; архив штата Виргиния; архив штата Западная Виргиния; архив штата Флорида.

The article deals with the history archives of the eight South-Atlantic U.S. states: Delaware, Maryland, South Carolina, North Carolina, Georgia, Virginia, West Virginia, Florida. The archival movement of historical societies to preserve the documentary heritage was included. The establishing of archival institutions and their development from colonial times to the present were considered as well. Special attention was given to the regional archivists' contribution to the development of state archives and the archival branch in the country generally.

Key words: Historical Society of the United States; the history of the U.S. state archives; Delaware Public Archives; Maryland State Archives; South Carolina Department of Archives and History; State Archives of North Carolina; Georgia Archives; Archives of Virginia (Library of Virginia); West Virginia Archives and History; State Archives of Florida (Division of Library and Information Services).